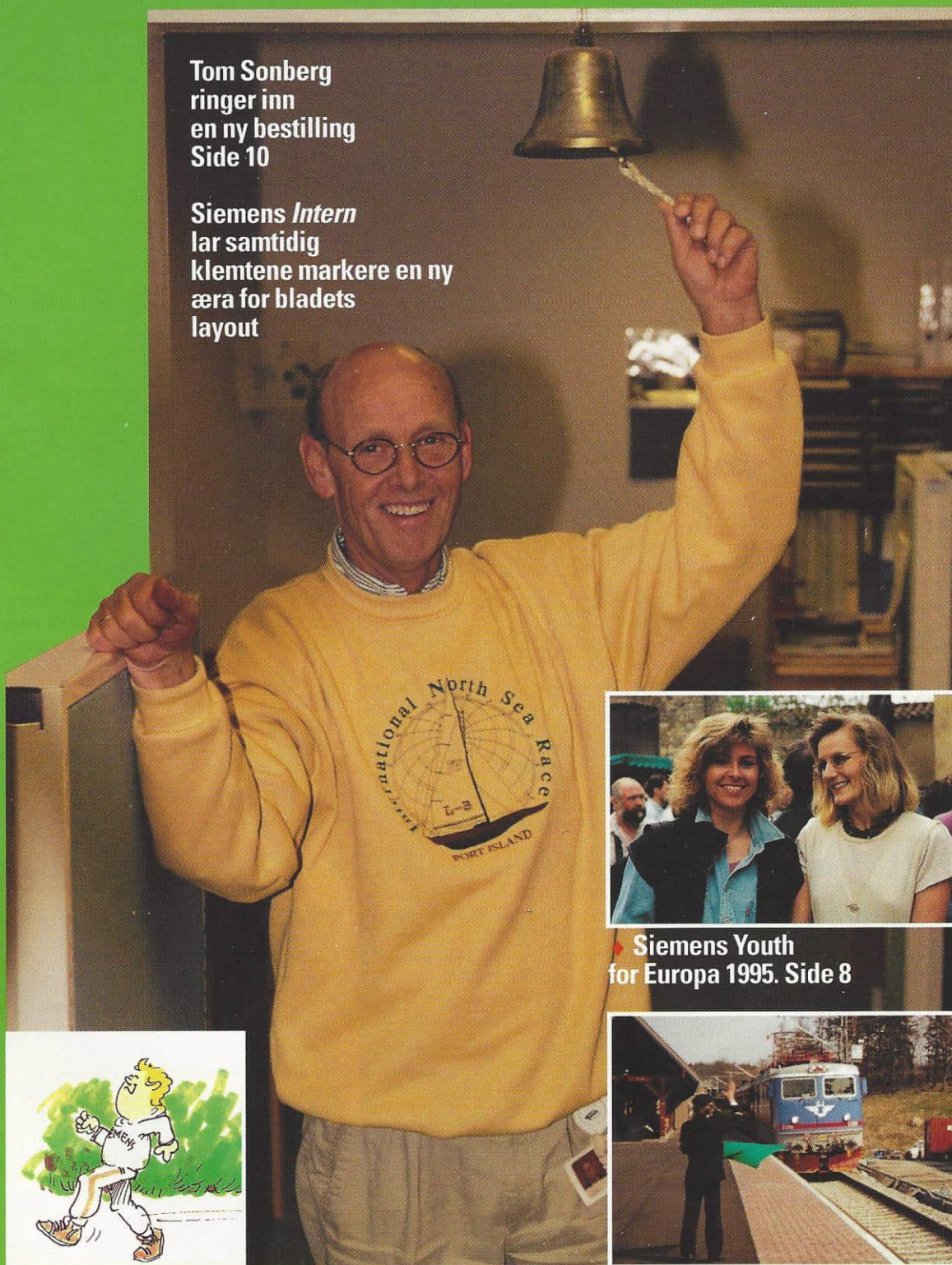

Siemens *Intern*

Bedriftsblad for ansatte i Siemens A/S

Tom Sonberg
ringer inn
en ny bestilling
Side 10

Siemens *Intern*
lar samtidig
klemtene markere en ny
æra for bladets
layout

♦ Siemens Youth
for Europa 1995. Side 8

♦ Hjertelig gjensyn
med Rikshospitalet
Side 4

♦ Klart for avgang!
Nye kjøreledninger
på Kambo's nye stasjon åpnet
Side 12

Med fokus på konkurransedyktighet

Tekst: Trond Schieldrop
Foto: Gunnar Friedl

- Som følge av konsernets bevisste satsing på produktivitetsøkning - top, har vi iverksatt to prosjekter som vil få stor betydning for vår videre konkurransedyktighet. Det ene er innføring av et felles prosjektstyringssystem som skal understøttes av et dertil egnet verktøy. Det andre er bedre markedstilpasning av divisjonens sivile del, sier divisjonsdirektør Arne Besseberg.

Store markedsendringer

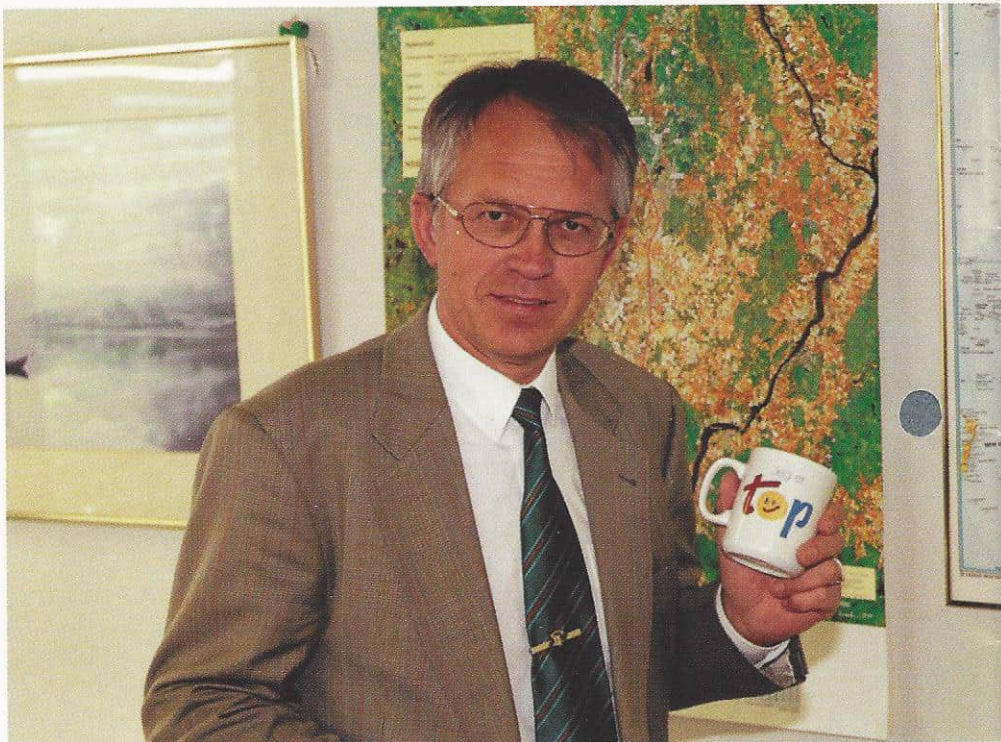
Telekommunikasjonsmarkedet går for tiden gjennom store endringer.

- For å posisjonere oss i forhold til disse, er det også nødvendig å betjene en rekke nye markedsegmenter. Av denne grunn har vi satt i gang markedstilpasning av organisasjonen og, til støtte for denne, engasjert konsulentbyrået Carta. De skal gjennomføre en analyse av markedet og dets aktører på kjøper- og selgersiden, sier Arne Besseberg.

- På bakgrunn av denne analysen vil vi beslutte hvilke markedsegmenter som skal betjenes. Deretter vil Carta i samråd med divisjonen foreslå en oppdatert organisasjonsstruktur. Vi regner med å avslutte prosjektet 1. oktober i år. SAM/SPM bistår i dette arbeidet.

Betydelig forbedringspotensiale

Prosjektstyringssystemet skal gjøre organisasjonen - herunder prosjektlederne - be-

dre i stand til å gjennomføre prosjektene mht tid, ressurser og økonomi.

- Vi registrerer at store profesjonelle kunder forlanger at vi som leverandør har implementert et slikt system. Det skaper ryddighet og tillit mellom partene. Dessuten vil et prosjektstyringssystem av denne type bidra til at kvaliteten på kommunikasjonen med kundene forbedres vesentlig.

Internt i divisjonen er det noen som synes

at ledelsen har iverksatt disse tiltakene for kjapt. Arnes kommentar: - Det har ikke vært nødvendig å gjøre noen analyse av behovet for å innføre et slikt system i og med at det har vært kjent lenge nok.

Et godt verktøy er halve løsningen

Når det gjelder valg av verktøy foreligger det i prinsippet tre alternativer. Det er Artemis/Metiere, PrimaVera og Open Plan.

top Skreddersydd gruppedynamikk og salgstrening

Tiden for generelle betraktninger er forbi. I top-bevegelsens ånd er det nå i sterkere grad et mål å kunne bringe nyervervet kunnskap direkte inn i dagligdagse problemstillinger.

Først ute med et nytt konsept i denne sammenheng er div. MED som i sin omstillingsprosess ønsket å sveise en ny lederkrets sammen og samtidig hente impulser for videreutvikling innenfor salg og kundefølgelse. Inge Bø tok ballen og bidro med sin kjennskap til Siemens og div. MED til at et skreddersydd kurs i gruppedynamikk og salgstrening ble hamret ut.

Kurset startet en tidlig morgenstund med en timelang spasertur som endte opp på Skiforeningens hytte Løvli. Hytta sammen med

Gruppedynamikk i praksis. Kommer vi ikke til dekket bord, er det bare å trå til og selv dekke på.

Reisekostnadene skal ned

Omlegging av reisebyråtenestene fra 1. juli

◀ Bildet til venstre: Arne Besseberg understreker at *top* betyr forbedring i alle ledd i organisasjonen. *top* betyr også å vinne i markedet - vi vinner fordi vi blir bedre hele tiden. For å bli minnet om dette hver dag, vil alle i Divisjon Telecom i løpet av juni få utdelt et krus med påskriften: Jeg er *top*. Besseberg oppfordrer alle til å skjenke *top* en tanke hver gang de tar en slurk av kruset.

- Vi kom raskt frem til at Prima Vera var det verktøyet vi skulle forholde oss til. Dette også fordi både kunder og konkurrenter bruker Prima Vera samt at det har en betydelig referanseliste. Det er dessuten meget anvendelig i produktutviklingssammenheng.

Feks. har Streamerdivisjonen i Tandberg Data benyttet verktøyet over lengre tid, og oppnådd meget gode resultater, sier Arne Besseberg som legger til at Prima Vera er et styringsystem som tar hånd om både ressurs-, økonomi-, aktivitets- og tidsaspektet.

Tverrfaglig gruppe

Divisjonen har etablert en tverrfaglig gruppe som innen sommerferien skal finne ut hvilke systemer og verktøyer som er i bruk i TLC i dag, og hvordan disse eventuelt kan integreres i prosjektstyringsystemet.

- Når forprosjektet er ferdig starter selve hovedprosjektet, nemlig implementeringen.

Du er *top*?

- Det er vel neppe noen i Siemens-konsernet som ikke har hørt om *top*. Direkte oversatt står *top* for Time Optimized Processes, men *top*-bevegelsen i Siemens dreier seg om mye mye mer - nemlig om min og din holdning til jobben vår, og ikke minst - vår holdning til kundene, avslutter Arne Besseberg.

flott natur skapte en uformell og trivelig ramme rundt kurset.

For å understreke at vi ikke alltid kan regne med å komme til ferdig dekket bord, ble kursets første middag inntatt utendørs og menyen overlatt til hver enkelt. Det kan rapporteres om godt gruppearbeid med et fantasifullt festmåltid under åpen himmel som resultat.

Basert på individuelle tilbakemeldinger må kurset karakteriseres som meget vellykket og dagsaktuelt. Flere av elementene i kurset er tatt med tilbake for umiddelbar anvendelse, noe som bekrefter at skreddersydde kurs i større grad får frem et engasjement hos kursdeltagerne enn de mer allmengyldige kursprogram.

Div. MED kan derfor anbefale konseptet til alle som ønsker å starte tilsvarende prosesser og bistår gjerne med praktiske tips med hensyn til valg av meny og tilberedning av kursmiddag på feltmaner.

Tekst: Gunnar Friedl
Foto: Tor Cederkvist

Bennet Reisebureau A/S overtar håndteringen av all reisevirksomhet og alle hotellbestillinger for Siemens A/S fra 1. juli. Vi får et hovedkontor (implantkontor) på Linderud med fire medarbeidere som skal betjene Siemens A/S i hele landet foruten våre datterbedrifter. Sjef for Bennet Linderud blir Arnold Meyer.

Ordningen innebærer at alle skal bestille sine billetter og hotellopphold hos Bennet Linderud, enten pr post, fax eller telefon. Billetter blir enten sendt i posten eller med bud fra nærmeste Bennet-byrå. Ifølge Hans Jørgen Forberg vil ikke den enkelte merke noe særlig til endringen av selskap i og med at rutinene stort sett forblir uforandret.

- Hvorfor forlater vi Heitmann, de fleste av oss har jo opplevd reisebyrået som en god og pålitelig partner?

Vi følte at det i lengden var urasjonelt å operere sammen med 5 forskjellige reisebyråer. Alle nåværende forbindelser pluss noen få utvalgte andre byråer ble invitert til anbudsinnbydelse med henblikk på å få et felles byrå for hele landet.

Bennet Reisebureau A/S kom best ut av denne, både prismessig og ikke minst servicemessig. I og med selve omleggingen sparer vi ca. kr 1 million forteller Forberg, - men den største besparelsen håper vi å oppnå ved solidarisk og sporty innsats fra alle avdelinger. Det er først og fremst gjennom den enkeltes holdning og adferd vi kan få ned reisekostnadene. Bennet vil aktivt medvirke til dette ved å utarbeide forslag til billige reisemåter og hoteller ved å utnytte alle de rabatt- og særordninger som fins.

Men vil ikke reisebyrået forsøke å oppnå høyest mulig omsetning hos Siemens?

- Nei, avtalen med Bennet er utformet slik

Kontrakten mellom Bennet Reisebureau A/S og Siemens A/S ble underskrevet 9. juni i år. Fra venstre: H. J. Forberg, K. E. Berntsen (Bennet), T. Eckhoff, L. Nyseth Kanestrøm, (Bennet). Stående: S. Hassel.

at de får en bonus avhengig av den reduksjon av våre samlede reisekostnader som oppnås i forhold til basisprisene på fly og hoteller.

Vi vil hele tiden få utførlige statistikker brudt ned på divisjoner og avdelinger. Disse vil være et uvurderlig hjelpemiddel for den enkelte leder for å få ned kostnadene. I det hele tatt blir lederne på alle plan nøkkelpersoner i disse anstrengelsene. Ikke bare må de gå foran med et godt eksempel men også få hele avdelingen med seg i jakten på kostnader.

- Blir det slutt med å benytte business class på fly?

Reisestandarden må fastlegges av firmaledelsen men jeg regner med at den vil slutte seg til den praksis mange av våre konkurrenter har innført, nemlig i størst mulig grad benytte rabattordninger og særavtaler.

- De fleste rabattordninger forutsetter at man er borte natten mellom lørdag og søndag. Vil ikke mange vegre seg mot det? Du vet- ingenting er som å komme hjem til familien fredag kveld.

Jeg tror neppe at noen vil forlange at ansatte er borte fra familien i weekenden for å spare flykostnader, men la oss se det positive. En weekend gir jo et kjærkomment avbrekk og fine muligheter til sightseeing og kulturopplevelser, hvilket vi normalt aldri har tid til på forretningsreiser. At vi samtidig sparer penger for firmaet må da være flott?

Men burde ikke da også en bonus tilfalle de avdelinger som sparer mest?

- Jo, det er godt mulig at vi kan la avdelingene utfordre hverandre og premiere de beste, men belønningen ligger jo egentlig i avdelingens resultater som gjennom sparing blir desto bedre, ikke sant?

Hjertelig gjensyn med Rikshospitalet

Tekst: Gunnar Friedl

Foto: Rikshospitalet/Gunnar Friedl

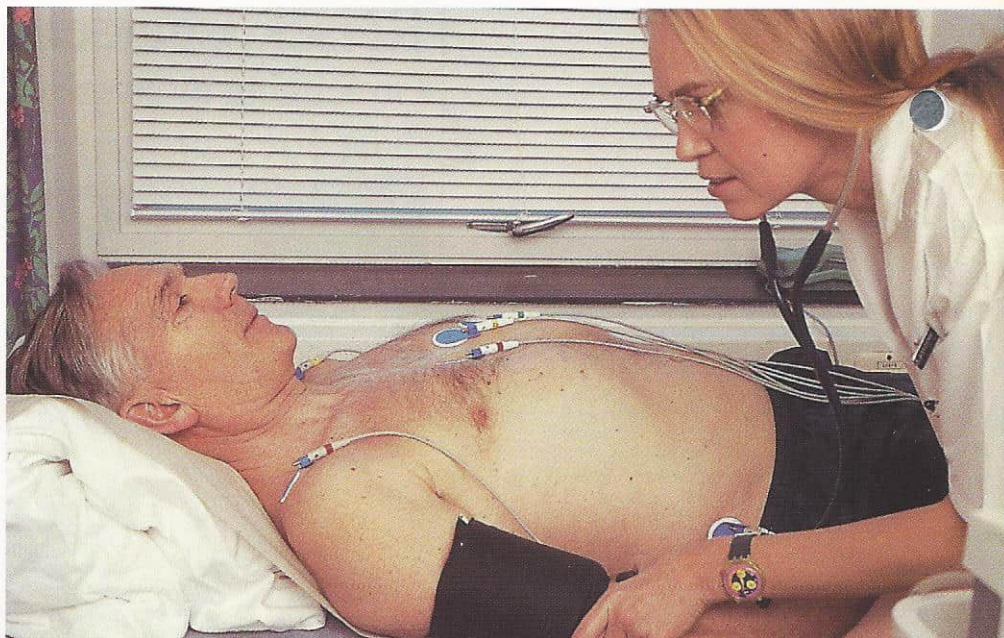
64 Siemensianere, de fleste nå pensjonister, deltar i disse dager for fjerde gang i en hjerteundersøkelse på Rikshospitalet. Prosjektet er en fortsettelse av et testprogram som ble startet i 1972 av overlege Jan Erikssen.

Formålet var å samle opplysninger om eventuelle forløpere for hjertesykdommer som kan påvises før de gir symptomer hos friske mennesker. De samme personene er siden blitt undersøkt i 1980 og 1988 og ved å følge disse gjennom en lang periode har det fremkommet et unikt materiale som gir verdifulle opplysninger om bakgrunn og årsak til hjertelidelser.

Selve undersøkelsen består av spørreskjema, klinisk undersøkelse, blodprøver, lungefunksjonstest samt arbeidsbelastning på ergometer-sykel.

Overlege Jan Erikssen's råd til alle sofaslitere: Kom deg ut av TV-stolen og gå deg en tur. Og til den mest gjenstridige: Skaff deg bikkje!

Frivillig selvtukt

Det råder en avslappet atmosfære i testrommene på Rikshospitalet der hjerteundersøkelsene foregår. Ingen stønn eller jamring fra dem som trår sykkelen når ut i koridoren til dem som venter på tur. Det på tross av de mange kilocalorier som legges igjen der inne. Kun røde og svette fjes røber hva de har vært gjennom i den 3 timer lange undersøkelsen som ender opp i en hard sykkeløkt.

Dette blir jo lett, er første innskyttelse når vi prøvetrækker de første rundene. Men så økes belastningen gradvis og etter 10-15 minutter når stjernene funkler og svetten driver gir vi opp og kaster inn håndkleet. - Dette er jo tross alt frivillig, tenker vi i en slags trass og vi får jo en grundig helseundersøkelse som belønning!

Glimrende helsetest i betryggende omgivelser

Og ingen fare, det hele skjer under betryggende overvåking av lege og doktorgrads-stipendiat Jørgen Bjørnholt som hele tiden nøye følger puls, blodtrykk og kardio-grafens dansende skrivere. Han forteller at testen sammen med de øvrige prøvene og spørreskjemaet gir en svært god oversikt over vedkommendes helsetilstand. Det eneste stående ved denne undersøkelsen er at man

En grundig test av blodtrykket må til. Lege Kristine Meidell «overvåker» Ragnar J. Steg, tidligere økonomisjef i Siemens A/S.

kan gå tilbake til tidligere tester og se om der var noe allerede den gang hvis det skulle oppstå symptomer nå.

- Et hjerte- eller hjerneslag synes å komme som lyn fra klar himmel. Gjør det egentlig det?

- Dette spørsmålet var basis for de undersøkelsene vi startet opp i 1972, forteller dr Jan Erikssen, nå avdelingsoverlege og sjef for Indremedisinsk avdeling ved SiA (Sentralsykehuset i Akershus).

- Vi inviterte alle menn i aldersgruppen 40-60 år fra fem bedrifter, deriblant Siemens A/S, til å bli med i undersøkelsen. Hensikten var å følge disse fremover ved å gjenta undersøkelsen med jevne mellomrom. Ikke la ting skje men fange opp symptomer på et tidlig tidspunkt og straks gripe inn og foreslå behandling.

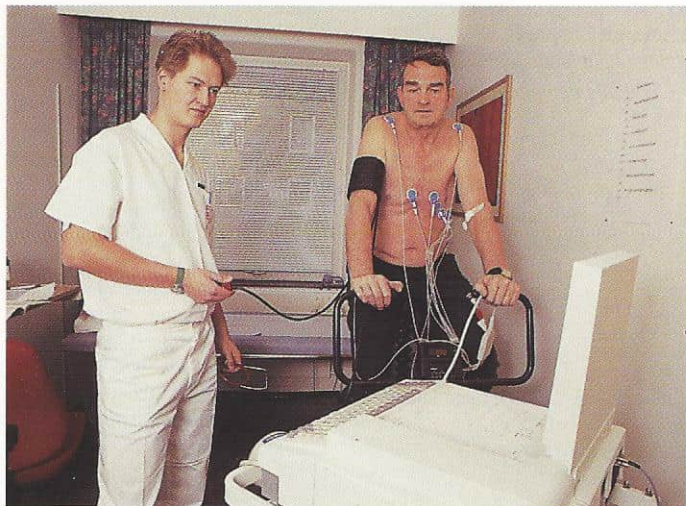
Lang testperiode gir sikrere utsagn

Av de 2000 som var med fra starten er fremdeles rundt 1500 med. Undersøkelsen, som er unik hva oppslutning og grundighet angår, har ikke bare vakt oppsikt i den vestlige verden men gitt et rikholdig erfaringsmateriale selv om ikke på langt nær alle data har blitt analysert enda.

- Vi begriper mye mer av hva som gir grunn til å rope et varsko, sier dr Erikssen, for det første at røyking virkelig er farlig. Røyking doubler risikoen ikke bare for lungekreft men også for hjertelidelser og andre sykdommer.

God fysisk form et godt fundament

Den andre viktige erkjennelsen er det åpenbare skillet som finnes mellom mennesker som holder seg i rimelig bra fysisk form og de som ikke gjør det. Er du i god fysisk form lever du lengre. Men det er ikke nødvendig å løpe eller gå Birkebeiner'n. Overdrivelser kan fort virke i motsatt retning.

Testobjekt Gunnar Friedl og lege Jørgen Bjørnholt følger spendte med i instrumentenes tilbakemeldinger.

Hva med en «koke-video»?

Rødvin med positiv effekt

Dr. Erikssen forteller videre at kolesterolinnholdet i blodet ikke synes å ha like stor betydning som de andre faktorene hvis man er frisk ellers. En liten trøst kan være at et glass rødvin i ny og ne motvirker kolesterose foruten at det smaker godt. Men alt med måte, lyder budskapet også her.

- Du behøver heller ikke legge om dine spisevaner hvis du da ikke lever på chips og cola, ler han. - Vanlig norsk kosthold er godt nok!

- Hvilke råd vil du gi til Siemens-ansatte etter at vi nå har deltatt i undersøkelser gjennom 23 år?

- Jeg har hatt stor nytte og glede av samarbeidet med dere og vil fremheve den velvilje og imøtekommenhet dr. Øivind Larsen og søster Vivian hele tiden har vist og ikke minst den fenomenale oppslutning fra deltakerne i undersøkelsene. Mine råd er allerede nevnt men jeg gjentar dem gjerne: **Stump røyken og hold dere i rimelig god fysisk form**, det er det viktigste. Men husk at fysisk god form ikke kan lagres opp, du kan ikke hvile på laurbærene etter å ha trent i mange år men gjøre kroppens vedlikehold til en del av din livsform. Ellers vil kroppen meget raskt falle tilbake til et nivå felles for alle dem som aldri har holdt seg i form.

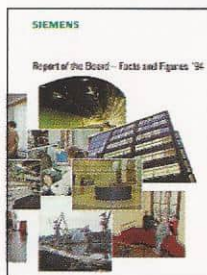
Skuffende for mange kanskje?

Aldri for seint å begynne

Men så er heldigvis naturen så viselig innrettet at det heller aldri er for sent å begynne. Kroppen vil uansett aldri meget snart reagere positivt på at du tar din fysiske form alvorlig.

- Jeg vil forøvrig gratulere Siemens med målsetningen «røykfritt miljø» og ønsker dere lykke til med tiltaket. Alle vil tjene på det, først og fremst den enkelte som slutter å røyke men også bedriften vil oppnå positive effekter, sier overlege Jan Erikssen til slutt.

Engelskspråklige kunder?

større antall bestilles fra lageret på Kløfta (trykksaknummer SAM 0017-03951.0).

Hvis du har kontakter i det internasjonale miljøet, er den engelske kortversjonen (12 sider) av vår årsberetning kanskje noe for deg? Enkelteksemplarer kan hentes hos SAM/F i K1,

Travel virksomhet i Siemenskjøkkenet på Linderud i mai.

Ingrid Espelid Hovig svinger seg blant grytene under produksjonen av Gyldendal/NKLs kokevideo «Laks, ørret, sild og makrell».

Tekst og foto: Tor Cederkvist

Kokebøkernes tid er neppe forbi, men vi tipper at de videoene Ingrid Espelid Hovig spilte inn for Gyldendal/NKL i Siemenskjøkkenet på Linderud i mai vil yte disse bøkene en viss konkurranse. Foreløpig er det produsert tre filmer - «Retter av lam», «Laks, ørret, sild og makrell» og «Gjærbakst».

Filmene har en spilletid på ca. en time hver. I en periode på 6 måneder vil salget av videoene være forbeholdt de ca. 800 butikene i Forbrukersamvirket (Prix, Mega, Domus og Obs), senere vil de også muligens ende opp i bokhandlen.

Vår tids språk

I en tid hvor det skrevne ord er sterkt presset av andre medier, burde en slik «learning by seeing»-tilnærming ha gode muligheter. Ikke bare fordi man slipper å finlese innviklede oppskrifter, men minst like mye fordi

man med et blikk lærer teknikker - hvordan fisken lettest fileteres eller hvordan steika skal skjæres opp for at skivene skal bli hele og delikate.

Flere målgrupper

Filmene er ikke beregnet på spesialistene i kokekunst. Dette er bruksvideoer beregnet på vanlige mennesker som trenger en rask og instruktiv innføring i hvordan man tilbereder god norsk mat, basert på lett tilgjengelige råvarer.

I tillegg ser forlaget for seg målgrupper som:

- folk med lesevansker
- våre nye landsmenn
- barn/unge.

For innvandrere til Norge er jo vår mat eksotisk, og mange vil gjerne prøve å tilnærme seg vår levemåte. At barn og unge i vår travle tid ofte har små muligheter til å lære seg matlaging og gode regler for hvordan man oppfører seg på kjøkkenet, er vel også et sørgelig faktum. Markedet for slike kokevideoer skulle derfor være klart til stede.

“Slik vil vi ha det”- kommer ikke av seg selv

Kvalitetssikring av
Helse, miljø og sikkerhet

Sikkerhet er å ta vare på verdier, verdier som spenner fra de rene materielle verdier til våre ansattes helse og det miljø vi lever i og med. De ansattes helse omfatter også den enkeltes psyke og gode mellom-menneskelige forhold som utvikles under trygge arbeidsforhold og fellesskapsfølelse. For å bygge under dette fellesskapet må det opparbeides et sikkerhetsnett basert på motivasjon, forståelse, kunnskap og selvdisiplin.

Tekst: Agnar Ræstad
Foto: Einar Fiske

Bedriftene står overfor strenge krav til leveringssikkerhet og økonomisk styring. Avbrudd av enhver art er kostbare, enten de er knyttet til tekniske eller miljømessige problemer, eller skyldes fravær av nøkkelpersoner.

Forebyggende tiltak av forskjellig slag har derfor vært gjennomført med ulik tyngde i de fleste bedrifter opp gjennom årene, og lovverket har blitt tilsvarende skjerpet.

Da internkontrollforskriften kom og ble gjort gjeldende fra 01.01.92, ble det hevdet at bakgrunnen var myndighetenes misnøye med bedriftenes oppfyllelse av eksisterende lover og forskrifter. Hvis dette var tilfellet,

bør myndighetene selv ta noe av skylden, for det er ikke enkelt å finne frem i lov- og forskriftsjungelen når det gjelder sammenhengen mellom virksomhet og relevante krav med tilhørende tolkninger.

Internkontroll/Kvalitetssikring

Etterhvert og med bakgrunn i kvalitetssikringen, innser de fleste at helse, miljø og sikkerhetsarbeidet (HMS-arbeidet) med de intensjoner som er nevnt innledningsvis, må drives systematisk men også effektivt av såvel bedriftene som myndighetene. Internkontrollforskriften er derfor å betrakte som et positivt utspill fra myndighetene.

Kvalitetssikring omfatter produktene og tjenestene vi lever av, mens internkontroll omfatter menneskene og miljøet vi lever med.

Kort sagt, internkontroll er kvalitetssikring av helse, miljø og sikkerhet.

Siemens Internkontrollsystem

Gjennom internkontrollforskriften stiller myndighetene krav til innholdet i et internkontrollsystem, d.v.s. hvilke forhold internkontrollsystemet skal styre eller gi svar på.

Måling av gasskonsentrasjon i forbindelse med dyplakkering av transformator. Målingen utføres av SINTEF.
Ved badet Bård Erling Ofstad, S/T og Eli Børresen, SINTEF.

HMS-gruppe i arbeid i Sterkstrømfabrikken. Fra venstre: Ola Kletten, Helge Foss og Magne Fiskvik.

Dessuten skal systemet være dokumentert. Et vesentlig punkt er at dokumentasjonen ikke bare skal si *hvordan*, men også vise at tilsagte tiltak er gjennomført.

IK-forskriftens krav og hvordan vi tilfredsstiller disse

Krav til system

Siemens IK-system er innkorporert i vårt totale bedriftsstyringssystem.

Systemet skal være dokumentert

Er dokumentert i våre styrende dokumenter for S/N, divisjonene og avdelingene.

Sammendrag gitt i HMS-håndbok, (som også inneholder formularer og sjekklister)

Kortversjon i egen HMS-brosjyre.

Gjennomføringen skal dokumenteres

Dette fremgår av utfylte sjekklister, rapporter, statistikker, kopi av avviksmeldinger m.m. som systematiseres og arkiveres i HMS-arbeidsperm.

Krav til opplæring av nøkkelpersonell

Gjennomføres som ekstern og intern opplæring av verneombud, arbeidsledere, andre med lederfunksjoner, AMU- og AU-medlemmer. Opplæringsbehov og oversikt over gjennomført opplæring må dokumenteres eventuelt i egen opplæringsplan.

Implementering av system

Forslag til system utarbeides av Sentralavdeling Sikkerhet og Kvalitet (SSK) og sendes ut på høring. Rutiner utarbeides i avdelingene i samarbeid med verne-/hovedverneombud.

Oppfølging/Internt tilsyn

Kartlegging/Verifikasjon

Dette utføres av HMS-grupper som er sammensatt av representanter fra ledelsen og de ansattes organisasjoner. HMS-gruppene gjennomfører HMS-runder eventuelt sammen med bedriftshelsetjenesten, verneleder osv. Benytter egne sjekklister som verktøy. Forslag til forbedringstiltak noteres. Besluttede tiltak overføres i handlingsplan.

Risikoanalyse

Utføres av en utvidet HMS-gruppe etter grovanalyse-metoden. Ref. NS 5814. Hjelpemidler er formularer og stikkordslister.

Sikker-Jobb-Analyse

Utføres av linjeledelsen i samarbeid med verneombud. Er knyttet til enkelte arbeidsoperasjoner hvor faremomentene er åpenbare og/eller når arbeidets art er uoversiktlig. Hjelpemidler er formularer og stikkordslister.

Systemrevisjoner

Divisjonene/avdelingene utsteder egen-erklæring på grunnlag av sjekklister som tilsendes fra og returneres til SSK i utfylt stand. Egenerklæringen underskrives av linjeledelse og hovedverneombud. Ordinære revisjoner som stikkprøver utføres eller organiseres av SSK.

Avviksmeldinger/korrigerende tiltak

Avviksmeldinger skal skrives:

- Når krav i IK-forskriften eller i styrende dokumenter ikke er oppfylte
- Når tilstander observeres som *kan* føre til ulykker/skader
- Når forbedringer er nødvendige for å oppnå et godt miljø og/eller trygge arbeidsforhold.

Avviksmeldinger skrives *ikke* når:

- Avviket rettes straks og fare for gjentakelse ikke er til stede.
- Når skademelding eller melding om nestenulykke blir skrevet

Handlingsplan skal kunne forevises

Tiltak i forbindelse med oppfølging, opplæring, forbedringer etc. skal nedfelles i en egen *handlingsplan*, som skal forelegges AU eventuelt AMU for informasjon og beslutning.

Skademeldinger/melding

Skal utfylles og sendes SSK. SSK sender nestenulykker melding til stedlig trygdekontor med kopi av denne og skademeldingen til BHT. Melding om nestenulykker skal i likhet med en skademelding inneholde forslag til korrektive tiltak.

Sykefraværstatistikk

Utarbeides av Sentralavdeling Personal og fordeles til divisjonene og sentralavdelingene.

Meldinger og andre opplysninger

knyttet til branner, branntilløp, utslipp, avfall m.m. sendes myndighetene direkte fra ansvarlig organisasjonsenhet f.eks. fabrikk, Avd. Eiendomsdrift eller avdelingskontor.

Mål for arbeidet

Det skal utarbeides en målrettet plan for firmaet og for divisjonene og avdelingene enkeltvis. Måltallene tar utgangspunkt i antall skader, sykefravær, m.m.

Helse

Miljø

Sikkerhet

Dette er Siemens Internkontrollsystem slik det har fremstått og også fått en viss anerkjennelse for. I utgangspunktet stilte vi det krav at det skulle være nyttig med tanke på å nå oppsatte mål. Men, det må også oppfylle myndighetenes krav til systematikk og dokumentasjon.

Hvordan så holde IK-systemet levende og helst utvikle det videre? Vi opplever i dag at flere «puster oss i nakken». Dette er myndighetene men også i stigende grad våre kunder, som setter helse, miljø og sikkerhet opp som viktige forutsetninger for kontraktsslutning.

Gjennom klarere målsetninger og ved å gjøre resultatene kjent kan vi skape økt forståelse for verdien av HMS-arbeidet internt i firmaet, og påvise lønnsomhet.

Fra Bergen til den internasjonale skipsarena

Jan P. Dybedal får sentral stilling i Siemens AG

Tekst og foto: Gunnar Friedl

Når dette bladet går i trykken er Jan allerede på plass i Hamburg. 19. juni tiltrer han en stilling ved Siemens AG's skipsavdeling, nærmere bestemt Abt. Schiffbau A 92 A. Foran seg har han to spennende år som ikke vil mangle utfordringer. Offisielt blir han markedsføringsansvarlig for Nord-Europa- i hovedsak dreier det seg om skipsbyggingsnasjonene Storbritannia, Nederland, Belgia foruten de skandinaviske land. Men den kanskje største utfordringen vil nok ligge i den andre oppgaven som Dybedal er satt til å løse, nemlig å få orden på Siemens AG's markedsføring av skipsutstyr verden over.

Det har seg jo slik at redere og kontrahenter over hele verden forespør verft på høyest forskjellige steder på kloden om tilbud på nye skip. I de fleste land er Siemens representert ved en Landesgesellschaft (LG) eller annen representant og disse er i høy grad interessert i det som skjer i deres respektive hjemmemarked. Mange av disse, f.eks. Norge, kan dessuten tilby utstyrspakker eller deler av slike med utstyr som utvikles og produseres i hjemlandet.

Det sier seg selv at i dette mangslunne bildet er mulighetene for en glipp eller et dobbeltarbeid til stede. I verste fall kan kontrakter som hadde ligget godt til rette for Siemens gå tapt.

-Min oppgave, sier Jan, - blir å etablere en modell for kommunikasjon mellom alle disse leddene. Det må i første rekke opprettes et bedre system for informasjonsflyt som sørger for at alle involverte parter hele tiden er ajour med situasjonen. Dessuten må det for hvert prosjekt utpekes en ansvarlig instans og person som skal være entydig ansvarlig for oppfølging av det enkelte prosjekt, fra det blir kjent til kontrakten er sikret..

Han forteller at Siemens Bergen hadde med seg ideer og forslag til et slikt system til Tyskland sist høst og la dette frem på skips-kongressen som Siemens AG arrangerte i Hamburg. Forslaget falt i god jord hos de høye herrer på ansvarlig hold og, som det ofte går i slike tilfeller, er det de som presenterer ideene som får ballen tilbake for å omsette ideen i praksis. Slik også denne gang.

-Men jeg gleder meg virkelig til å ta fatt på denne oppgaven, skynder Dybedal seg å tilføye. - Det er mange ideer som akkurat nå fyker rundt i hodet, bl.a. ser jeg for meg utgivelsen av en årlig eller halvårlig oversikt over og beskrivelse av alle kjente prosjekter,

Jan P. Dybedal er reiseklar for Hamburg.

produkt- og systemnyheter, oversikt over alle aktuelle leverandører og hva Siemens AG og de enkelte LG'er kan bidra med. Deler av denne informasjonen vil bli kontinuerlig oppdatert. Utførlige referanselister hører naturligvis også med.

På denne måten vil alle involverte parter kunne hente ut de opplysningene de trenger for å bidra optimalt til helheten.

Dessuten kommer jeg inn i et hyggelig miljø, fortsetter han. - Kjenner godt en del av karene jeg skal jobbe sammen med.

- Skipsavdelingen i Bergen vil vel kunne dra fordeler av at du så og si sitter mitt i smørøyet for Siemens' verdensomspennende skipsaktiviteter?

- Vi vil være flere sammen om utarbeidelsen av spesifikasjoner og kalkyler. Jeg må nok være en nøytral brikke i dette spillet, men det til en hver tid å ha full oversikt over alt som skjer innen sektoren er jo et fint utgangspunkt for Norge å bidra med det vi er best på både rent utstyrmessig og m.h.t. know how.

- Hva sier din kone til å dra i to års «landflyktighet»?

- Tanken om et utenlandsopphold dukket opp allerede høsten '93 da jeg ble tilbudt å erstatte en medarbeider som skulle over til Canada, men av forskjellige grunner ble det ikke noe av. Men sjansen har altså dukket opp igjen nå. Min kone har dermed hatt lang tid til å forberede seg til dette og tilpasset studiene til utenlandsoppholdet. Det er også ordnet med barnehageplass for datteren vår på tre år, dermed får min kone det noe friere om dagen til å bli kjent med landet og dets kultur. Selv håper jeg å få spille litt volleyball eller squash i fritiden.

I august flytter vi inn i del av en tomannsbolig, riktignok et stykke utenfor byen men med gode forbindelser til Hamburg sentrum. Så alt er lagt vel til rette for et vellykket opphold - men, bedyrer Jan, - når tiden er omme vil vi gjerne tilbake til Norge og Bergen!

Internasjonalt forum i Praha 1995

Det tredje Internasjonale Forum «Siemens Youth for Europe 1995» ble arrangert 27. april - 3.mai.

Seminarer, som er i Siemens-regi, har som hovedformål å bedre forståelse og samarbeid mellom unge Siemens-medarbeidere på tvers av internasjonale grenser.

Vår deltaker denne gang var Kristin Austad fra Avd. Industri i S/T.

Her oppsummerer hun inntrykkene hun fikk fra møtet med Tsjekkia og andre Siemens-kolleger:

Tekst: Kristin Austad

Deltakere

102 medarbeidere fra Stamhaus og 15 europeiske land deltok, hvorav ca. 50 % var fra Tyskland.

En høy andel tyskere var forventet i og med at størstedelen av den europeiske Siemensarbeidsstokken er stasjonert der. Men at kvinneandelen var så lav som 20% syntes jeg var betenkelig. Samtaler med deltakende kvinner og menn på seminarer, viser at m.h.t. likestilling har vi i de nordiske land kommet svært langt i forhold til de mellom- og syd-europeiske. I så måte var det jo en stor glede for meg å kunne skilte med 100 prosent kvinneandel i den norske delegasjonen. (Som førøvrig besto av 1 person...).

-Hvorfor Tsjekkia ?

Tsjekkia er en relativt ny demokratisk stat i Øst-Europa. Etter den udramatiske delingen av Tsjekkoslovakia 01.01.93, har Tsjekkia jevnt og trutt utviklet seg i markedsøkonomisk retning og ønsker på sikt å bli EU-medlem. For Siemens' del, er Tsjekkia meget interessant på bakgrunn av forventede investeringer i kjølvannet av dette.

I mitt første (men ikke siste) møte med Tsjekkia, ble jeg positivt overrasket. Vel vitende om at dette er et øst-europeisk land hadde jeg ikke ventet å finne en såpass økonomisk stabil nasjon med en tydeligvis sunn vekst, kontrollert inflasjon og meget lav arbeidsledighet. Sistnevnte er imidlertid ikke udelte positiv, idet arbeidsledigheten til dels holdes nede ved overbemanning i bedrifter som i vestlige land ville vært slått konkurs. Men i takt med at lønnsnivået sakte men sikkert stiger, vil dette på sikt regulere seg selv.

Siemens' rolle i Tsjekkia

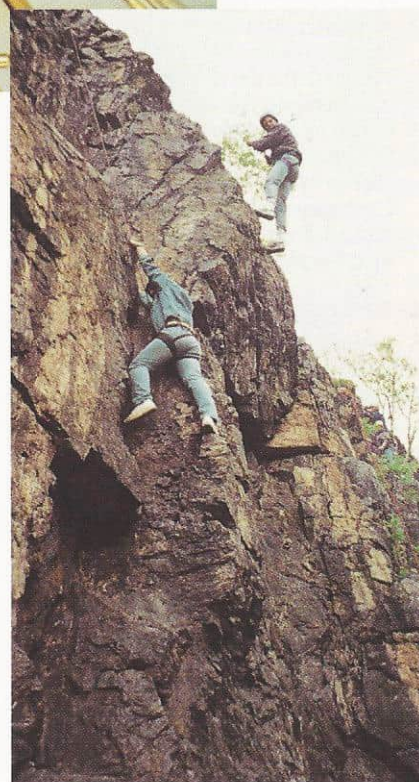
-Hvilket markedspotensiell har Siemens i Tsjekkia ?

-For å analysere dette nærmere, ble det opprettet 6 prosjektgrupper som skulle ta for seg 3 vesentlige vekstområder i Tsjekkia, nemlig energi og miljø, kommunikasjon og

Prosjektgruppe transport bestod av 16 deltakere fra 8 land. Vår «kunstlærer» i forgrunnen. (Kristin Austad nr. to fra høyre i annen rekke).

Fjellklatring hørte med til «bli kjent»-aktivitetene som foregikk utendørs.

transport. Undertegnede deltok i den ene av de to transportgruppene, som forøvrig ble holdt strengt adskilt for ikke å fungere som referansegrupper for hverandre.

Innen alle 3 sektorer fant vi muligheter for Siemens som ble presentert for de rette ansvarlige i S/AG. For oss innen transport fikk vi anledning til å presentere resultatene for Mr.Fox, VT (VT= Verkehrstechnik).

Transportsektoren er et av de områder som ble mest neglisjert under Tsjekkoslovakias planøkonomiperiode. Store deler av eksisterende veier, togskinner og vannveier ble bygd etter krigen og har ikke blitt vedlikeholdt på tilfredsstillende måte. De fyller heller ikke europeiske standarder.

Dette innser Tsjekkia, men som P.Kafka, direktøren for Siemens Tsjekkia sier, utelir investeringene av flere årsaker.

Hva vil egentlig Tsjekkia?

For det første må følgende spørsmål besvares:

- Hva vil egentlig Tsjekkia? Skal Tsjekkia bli et transitland som f.eks Sveits, med de konsekvensene dette bringer med seg spesielt i form av forurensning og slitasje? Tsjekkerne selv synes jo på mange måter at transportsystemene idag fyller deres behov.

For det annet er finansiering av prosjekter meget vanskelig idet investorene uteblir. Hvis f.eks.billettprisene skal opprettholdes på dagens lave nivå, vil avkastningene ikke være store nok til å lokke eventuelle investorer.

Som deltakere følte vi nok at P.Kafka inn tok en noe passiv og innadrettet holdning og ikke i sterk nok grad vurderte de kommende behov og krav som vil bli stillet i fremtidens Europa. Dette kan ha sitt utspring i en større vestlig utålmodighet enn det vi ser i de østlige land.

I vårt møte med økonomiministeren i Tsjekkia, Mr. Dyba, ble vi også minnet om visse begrensninger som fins i det tsjekkiske markedet:

Tsjekkia frykter tysk påvirkning på tross av at Tyskland i dag er Tsjekkiyas største handelspartner. Dessuten er det nødvendig å sørge for lokale samarbeidspartnere i Tsjekkia. Man er kort sagt redd for vestlige investeringer og derved utenlandsk dominans. Han understreket sterkt at tilnærming til markedsøkonomi må skje på Tsjekkiyas premisser.

Som både tysk og utenlandsk selskap var dette ord til ettertanke for oss alle.

Personlige opplevelser/erfaringer

Fra en turists synspunkt var møtet med Praha en stor opplevelse. Byen er utrolig vakker med dens gamle bygninger og er fortsatt tilnærmet urørt av vestlige «ødeleggelser», f.eks i form av såkalte moderne men blodfattige og sterile bygninger, reklame etc.

Det å samarbeide og dele rom med mennesker fra et så bredt internasjonalt spekter og arbeidsområder i arbeid og fritid, var både lærerikt og spennende. All kommuni-

kasjon foregikk på engelsk. Det er forresten urovekkende mange tyskere som ikke behersker dette språket!

Min gruppe som besto av 16 personer fra i alt 8 forskjellige land, gjorde en ukes tett samarbeid med svært korte prosjekterminner oss til en sammensveiset gjeng.

Felles plattform hadde vi allerede gjennom å jobbe i Siemens. Vi var på samme alder (under 30) og i ledende eller kommende ledende stillinger. Diskusjonene eller problemer som dukket opp under prosjektets gang hadde sitt utspring i personligheten til hver enkelt; ikke i ulik bakgrunn, nasjonalitet eller kultur. Min konklusjon er at europeere faktisk jobber relativt likt og at utfordringene i internasjonalt samarbeid mest ligger på det språklige plan, foruten en aksept av hvert enkelt individs personlighet med tilhørende styrker og svakheter.

- Jeg vil avslutte mitt Praha-brev med å si at jeg har hatt en fantastisk uke i Praha og har følt meg svært så privilegert!

Vennskap er opprettet mellom Bettina fra München og Kristin fra Trondheim.

Komponentsalg i Norge under svenske faner

Vi husker alle avdeling Komponenter, en avdeling med ca 20 medarbeidere tilordnet Divisjon KK. De solgte bl. a. motstander, kondensatorer, ferritkjerner, releer, transistorer og radorer. Avdelingen hadde gjennom årene vokst seg stor både i omsetning og markedsandeler og gitt et verdifullt bidrag til firmaets resultater. Stor var derfor overraskelsen da avdelingen for et par år siden ble borte fra det norske organisasjonskartet og dukket opp igjen i ny skikkelse som del av Svenska Siemens AB. Der er nå salgsguppen i Norge del av Siemens Components Scandinavia og inngår i et skandinavisk fellesskap sammen med Sverige og Finland

Tekst og foto: Gunnar Friedl

Fra 20 til 6 medarbeidere

Vi må lete oss frem til avdelingens kontorer på Linderud: Først inn i Atrium, forbi kantinen, gjennom blomsterhaven, så skarpt til venstre og inn gjennom den lange koridoren bak kantinen. Og der, innerst inne, finner vi avdelingssjef Tor Ragnar Larsen med sine fem medarbeidere i kontorer som åpenbarer seg som store, lyse og trivelige.

-Dere er jo nesten blitt usynlige i dobbelt forstand, både på kartet og i terrenget. Fører dere en skyggetilværelse?

-Nei, vi er ikke så lette å få øye på som tidligere, medgir Tor Ragnar. - Vi er jo ikke så mange som før og dessuten har vi levd en noe omflakkende tilværelse siden omorganiseringen. Men, som du ser, ingenting i veien med lokalitetene, og trivselen hos meg og mine er på topp.

Skandinaviamodellen blir til

Praten kommer fort inn på historikken og på spørsmålet om hvordan skandinaviamodellen ble til forklarer han: Etter hvert som kravene til teknisk ekspertise på komponentsektoren har øket måtte også bemanningen styrkes tilsvarende. Med tanke på det brede spekteret Siemens tilbyr ble det vanskeligere for små land med små markeder samtidig å opprettholde lønnsomheten. Dette ble etter hvert spesielt følbart for våre Bereiche, HL (halvledere), PR (passive komponenter og rør) og EC (elektromekaniske komponenter) De utformet et konsept for Skandinavia med felles logistikk og infrastruktur. Fagekspertisen ble samlet på ett sted, mens markedsførings- og kundansvaret ble igjen i det enkelte land.

Tor Ragnar Larsen demonstrer en komponentpakke i miniatyr, en kraftforsyning til NOKIA's mobiltelefon

En god løsning for helheten

-Vi har ikke tapt hverken markedsandeler eller omsetning i Norge på omleggingen. Tvert imot har den ført til klare rasjonaliseringsgevinster og økende lønnsomhet også hos oss, understreker Tor Ragnar. -I så måte føler jeg at Skandinaviamodelen var et riktig valg. Vi ville jo gjerne hatt Skandinaviabasen her hos oss, men det var ikke unaturlig at den ble lagt til Sverige. De representerer jo det største markedet.

Norge «lillebror»

Av den totale omsetningen som i år vil bli på ca kr 1,2 milliard, et resultat av 55 persons innsats, har både Sverige og Finland rundt en halv milliard, mens vi med våre 80 millioner så absolutt spiller lillebrors rolle i «familien». Det er spesielt Ericsson og Nokia som trekker omsetningen opp i Skandinavia. Budsjettet for Skandinavia-gruppen for neste år er hele skr 1,7 milliarder, mens vår andel er skr 100 millioner.

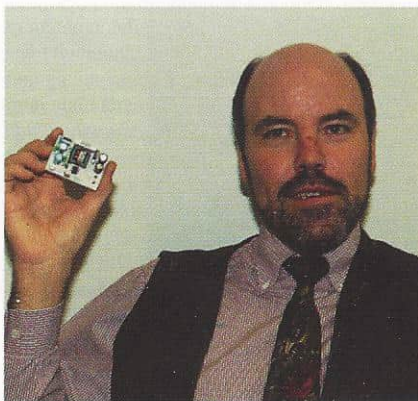
Få og store kunder

Komponentgruppen konsentrerer seg om et fåtall store faste kunder, såkalte OEM-kunder (OEM = Original Equipment Manufacturer) som hver har en kundeansvarlig i avdelingen. På den måten kan hver kunde vies stor oppmerksomhet, hvilket er helt nødvendig i dagens konkurranse.

Distribusjonsmarkedet, dvs små og mellomstore kunder som hittil har blitt betjent fra Norge via norske grossister, styres nå direkte fra Stockholm. Tor Ragnar er litt bekymret for denne løsningen som sikkert ikke er optimal for Norge. Men kanskje må vi akseptere mindre gode løsninger for det enkelte land såfremt de tjener helheten totalt?

-Har svensk overhøyhet i avdelingens anliggender farvet avdelingskulturen hos dere?

-Vi går ikke rundt og vifter med det blågule flagget hvis det er det du sikter til, ler Tor Ragnar. - Og 17. mai er fremdeles nasjonaldagen vår. Men fra spøk til alvor. Vi har et utmerket støtteapparat i Stockholm.

Ekspertisehjelp fra Sverige

Fagingeniørene som hjelper oss innehar toppeksperise på sine respektive fagområder. Det går helt fint å opptre hos kundene våre sammen med svenske kolleger når det kreves. Kundene våre setter pris på å bli backet opp faglig på denne måten, for fagingeniørene vet virkelig hva de snakker om. En av dem kommer forresten fra vår egen gruppe, nemlig Per Ole Måløy, som er fagspesialist på fiberoptikk.

Lite svensk i hverdagen

Bortsett fra dette merker avdelingen lite til at de bidrar til en «svensk» omsetning. Det daglige arbeidet forløper på samme måten som i alle våre øvrige avdelinger på Linderud. Og avdelingen belastes årsavgift i henhold til antall hoder og m2 på like fot med alle andre.

-Og for all del, kommer det unisont fra gruppen, -vi føler oss som del av det norske Siemens-mannskapet og deltar aktivt i Siemens aktiviteter i såvel arbeid som fritid. Arbeidsgiveransvaret for oss her på avdelingen er i Siemens A/S' trygge hender, idet såvel vår lønn og sosiale ordninger bestemmes av norske forhold.

Ikke glem at en av våre medarbeidere gjennom mange år, Anny Fleck Baustian, er innvalgt i Styret for Siemens A/S. Det skulle jo borge for at vi er fullgode «statsborgere».

Komponentgruppen idag. Fra venstre: Svann Ringstad, Tom Sonberg, Anny Grete Fleck-Baustian, Afshan Khan, Tor Ragnar Larsen, Harald Bårdsen og Ole Per Måløy.

Kunde og leverandør i nært samarbeid

Komponentsalg idag er ikke det samme som før. Nå må man som leverandør i mye større grad medvirke i utformingen av kundenes tekniske konsepter og ofte skreddersy kretser sammen med kunden. Dette krever teknisk innsikt i mye større grad enn tidligere da man stort sett solgte enkeltkomponenter. Riktignok selges slike fremdeles, men hovedtyngden ligger på kretsutvikling. Dessuten er fiberoptiske komponenter, pin- og laserdioder kommet til og utgjør et svært interessant område.

Store ordrer «ringes inn»

Vi blir plutselig avbrudt av kraftige klokkeklemte fra en klokke over inngangsdøren.

En smilende Tom Sonberg slår seks malmfulle slag. Lyden forplanter seg gjennom kontorene og ut i korridoren hvor den fort sviner hen og knapt registreres av de kantinebesøkende bak veggen. Men på avdelingen blir gleden desto større. Klemtene forkynner nemlig at en bestilling på kr 600.000,- er mottatt, et klemte for hver kr 100.000,-.

Radio- og TV-selskaper viktige kunder

Tom Sonberg er en av veteranene i komponentmiljøet og de fleste kjenner ham som det blide og hyggelige innslaget på Linderud han representerer. Forresten har vel mange av oss danset til tonene fra Siemens-orkesteret der Tom spiller klarinett.

Nå kjærtegner han sin klokke. - Det er en gammel skipsklokke. Den har nok gjort tjeneste på en eller annen fjordabåt gjennom mange år, bare så synd at navnet er slitt bort, sukker han. - Men nå er den kommet til heder og verdighet igjen og forkynner stadig nye gledesbudskap. Det hender vi får store bestillinger, forleden slo jeg hele tyve slag på en gang!

Tom Sonberg har bl a ansvaret for selskaper som driver radio- og TV-stasjoner.

- Vi har et godt fotfeste hos disse kundene og leverer senderrør både til TV 2, FM, mellom- og kortbølgestasjonene. Fra tid til annen medfører dette besøk på stasjonene men ikke i den utstrekning som tidligere da det foregikk en storstilet utbygging av telekommunikasjonene i landet.

Fra en komponentselgers dagbok 1967:

«Meter for meter slet vi oss oppover gjennom dypsnøen. Vi greide ikke å holde oss oppreist på grunn av den sterke vinden og snøfokket, men måtte kripe. Det var blitt mørkt og vi kunne så vidt ane konturene av linkstasjonen mellom stormkastene, det var kanskje igjen 50-60 meter opp dit. Ville vi klare det? Stormen jaget snøen rundt i et inferno av hagl, iskrystaller og snøfiller. Vi kunne ikke åpne øynene, heller ikke munnen og følelsen av å bli kvalt var overveldende. Vi holdt oss tett sammen besjelet av samme tanke: vi måtte klare det før kulden og trettheten fikk overtaket. Vi bakset og krøp og ved hjelp av en kraftanstrengelse greide vi å slite oss opp de siste meterne, låse opp døren og dra oss innenfor før vi falt sammen på gulvet. Der lå vi i minst en halv time, ubevegelige og utmattet, før vi langsomt kom til sans og samling igjen.»

- Dette utdraget er fra et besøk på Televerkets linkstasjon på «Hestmannen» på Helgeland, forteller Tom. Helikoptertransport var utelukket pga værforholdene. Våre folk måtte først i skyssbåt ut til øya og dernest til fots opp til toppen. Turen ble svært dramatisk da sjøsyken enda satt i kroppen da oppstigningen begynte, i dyp snø og full storm.

Slike kundebesøk hører nok idag til sjeldenhetene. Men det hender fremdeles at vi rykker ut på senderstasjoner for å være med på idriftsettelse, kalibrere utstyr eller yte annen form for service. Men nå kjører vi stort sett med egen bil til topps både sommer og vinter.

Apropos omlegging av reisekontoret:

Jane Brenden's blide åsyn har forsvunnet fra skranken i 1. ste etasje på Linderud. De fleste vil nok savne hennes alltid forekommende og hjelpsomme planlegging av reiseruter, hennes raske håndtering av bestilte billetter og alt som måtte ordnes «i siste liten». Når Jane hadde satt sitt «bummerke» på billetten var saken i orden og man kunne trygt begi seg verden i vold.

Vi fikk henne i tale da hun nylig var innom som snarest for å assistere bak skranken.

- Kunne du ikke begynt i Bennet og dermed fortsatt i Siemens?

- Jeg fikk ikke noe tilbud fra Bennet, men derimot fra en del andre byråer, ler hun. Men etter moden overveielse valgte jeg å bli i Heitmann. Trist for Heitmann at vi mistet Siemens men vi må jo akseptere at bedriften velger et annet tilbud.

Nå arbeider jeg i Samvirke og har allerede funnet meg godt til rette der. Hyggelige mennesker der også. Arbeidet mitt dreier seg mye om opplegg av kurs og konferanser med tilhørende gruppereiser, foruten vanlig reisevirksomhet.

Men jeg må tilstå at jeg savner det spesielle Siemensmiljøet og det til tider meget hektiske arbeidet på reisekontoret. Trives best når det liksom brenner under føttene og omtrent alle skal ut og reise samtidig!

Det er en enestående god tone i Siemens og jeg hadde gleden av et åpent og godt forhold til alle. Klager var det heldigvis lite av. Den store friheten, og det å kunne drive som jeg ville, satte jeg ekstra stor pris på.

Men- det kan jo være lurt å prøve noe annet også, sier Jane og vender oppmerksomheten mot en trippende kollega som tydeligvis må ha billetten i all hast.

Fri

Magiske SIMAGIK

Tekst og foto: Per Harald Grinde

SIMAGIK er et «magisk» system som har fortryllet mange. Det sørger for at feil i 12/24kV friluftsnett blir bortkoblet, og den kobler inn automatisk den delen av høyspenningsnettet som ikke er direkte berørt av feilen. Det «magiske» er at systemet fungerer helt uten bruk av noen form for kommunikasjon mellom enhetene, men benytter spenningsdeteksjon på linjen som indikator for seksjoneringen. Systemet ble utviklet i Siemens Trondheim på slutten av åtti-tallet. Et anlegg ble satt i prøvedrift i 1987, og siden da er det solgt mellom førti og femti anlegg.

Hovedkomponenten er en PLS som benyttes både i en sentralenhet, tilkoplede en effektbryter og vern, og i motordriftene. De er programmert til å tolke hendelsene på linjen, og dermed operere automatisk. De vil da kunne foreta en seksjonering i løpet av ytterst få minutter, avhengig av hvor mange brytere det er i linjen. Sentralenheten gir melding om hvor feilen ligger. Dermed slipper driftspersonellet manuell seksjonering, og kan starte feilsøkingen direkte i den feilbefengte seksjonen.

Israel som største kunde

- Den største leveransen hittil har vært til Israel Electric Corporation Ltd. (IEC). De

har SIMAGIK sentralenheter som kan seksjonere på inntil 140 effektbryteravganger, og det er levert 320 stk. motordrifter F170, forteller Geir Simonsen ved EFO Distribusjon. Han er ansvarlig for SIMAGIK-produktet. - Vi har nylig levert 100 motordrifter F170 til Israel, en ordre på nærmere 4,5 millioner kr. Totalt har vi levert SIMAGIK-utstyr og motordrifter til Israel for rundt 15 millioner kr, forteller Simonsen videre.

- Dette har betydd 6-7000 timer i Sterkstrømfabrikken. IEC er et kraftselskap med ca. 12.000 medarbeidere, fordelt på 16 divisjoner, hvorav 8 har vært involvert i våre leveranser! Harald Paulsen ved utviklingsavdelingen, var på slutten av åtti-tallet i kontakt med IEC i en annen sammenheng, og benyttet anledningen til å presentere SIMAGIK. IEC viste stor interesse, og det ble ganske raskt levert et mindre anlegg, som senere resulterte i denne store leveransen.

100 motordrifter F170 klar for Israel.

Fra venstre: Jan Petter Asphaug, Ole Martin Lenes, Kjell Bjerken, Per Hammer, Helge Bellingsmo, Atle Eidstumo, Arne Helgesen, Geir Simonsen, Eivind Rygvold, Per Harald Grinde og Harald M. Paulsen.

IEC stiller strenge krav og vi måtte endre programvaren vår for å tilpasse den til deres ønsker. Her har Lars Arne Pedersen gjort en stor jobb. Han har stått for utviklingen av programvaren for SIMAGIK, og har vært med siden produktet så dagens lys, fortsetter Simonsen.

- De fleste SIMAGIK-anleggene er levert til Evertsbransjen i Norge, men noe er også levert til Sverige og Ungarn. Vi registrerer stor interesse for systemet flere steder ute i verden, spesielt i Sør-Afrika og Romania, avslutter Simonsen.

Parsellen Kambo-Sandbukta åpnet

Det første toget som passerte den nye strekningen ved Kambo stasjon i sydgående retning.

Som det første privatfirma som noen gang har levert et kontaktledningsanlegg til NSB, avslutter INS/Baneteknikk i disse dager sine montasjearbeider på *Dobbeltsporet Ski - Moss* på Østfoldbanen.

Nærmere bestemt dreier det seg om kontaktledningsanlegget på parsellen *Kambo-Sandbukta*, som vi leverer i henhold til det nye kontaktledningssystem S 20 for høyere hastigheter, her kun for 160 km/t.

Tidligere har vi levert systemene S 20 og S 25 for maksimalhastigheter på henholdsvis 200 og 250 km/t. Sistnevnte skal bl.a. benyttes på Gardermobanen.

Det nye anlegget er således med på å redusere kjøretiden på strekningen *Oslo-Moss*. Oppdraget er utført i samarbeid med Siemens AG, Linjebygg og det finske firmaet Electric Rails, og anleggsleder har vært Robert Jørgensen. Anlegget ble tatt i bruk i forbindelse med den offisielle åpning av *Kambo NYE Stasjon*, som fant sted søndag 28. mai 1995 i nærvær av bl.a. fungerende jernbanesjef og ordfører i Moss Kommune.

Senere på året overleverer vi tilsvarende anlegg ved *Skoger stasjon* på Vestfoldbanen og ved *Kongsrud* på Bergensbanen (nær Finse stasjon). Erling Gjertsen

Smaksprøver fra Hansa Bryggeri

Fra en seniorutflukt i Bergen

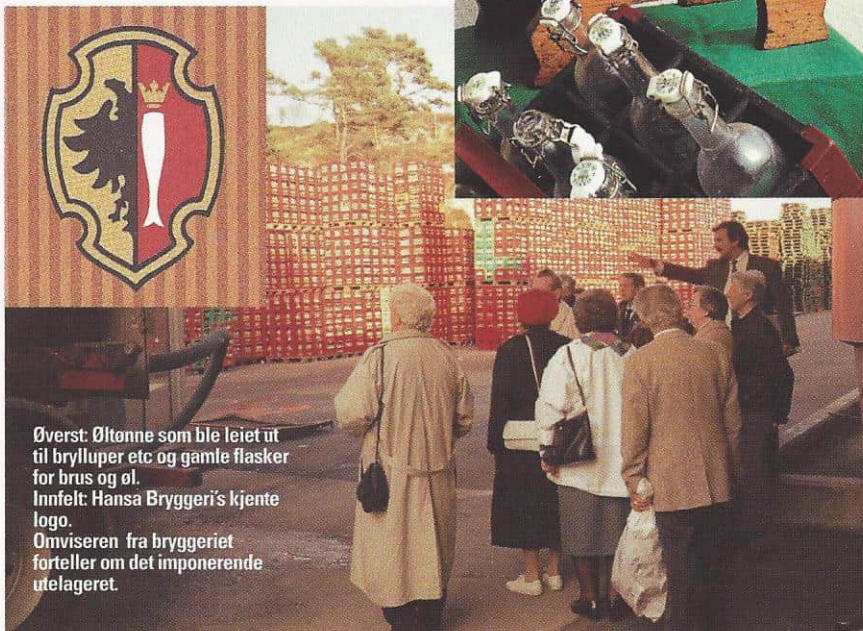
Tekst: Knut Madsen
Foto: K.Madsen/F.Grotle

Det var med ekstra store forventninger de 19 seniorene i Bergen entret bussen på Festplassen for en tur til Kokstad og Hansa Bryggeri. Bryggeriet har etter gammelt holdt til på Kalfaret hvor de i 1939 laget noen mektige, 15 mål store fjellhaller. Nå er bare ølproduksjonen tilbake her. Moderne drift, særlig tapping, har tvunget frem et nytt anlegg på Kokstadfeltet i Fana. På den 100 mål store industritomten ble vi møtt av vår omviser, hr. Strømmen.

Da grunnleggeren W.J. Platou kom til Bergen fantes det 37 bryggerier. Han mente likevel at også han kunne gjøre noe med vann som det jo fantes rikelige mengder av. Han kjøpte Semb's Bryggeri fra 1849, og startet i 1891 sitt eget under navnet Hansa. Bødtkere for de store eikefatene hentet han opp fra Tyskland og gjærkulten fra Danmark. Den nåværende kulten kom i 1920. Brygget var det mørke bayerske ølet.

Det arbeides i to skift og produksjonsmengden idag er 8 millioner liter. Dessuten produseres det store mengder mineralvann. Tre produksjonsrekker tapper henholdsvis 72, 48 og 41 tusen flasker pr time. Ølet blir modnet i store tanker inne i fjellhallene i en måned før det fraktes til Kokstad i tankbiler. 20000 liter sendes tre ganger daglig.

Men, kan en spørre, har dette noe med Siemens å gjøre? Ja, i aller høyeste grad. En av seniorene på turen som var montør på anlegget under byggingen kunne fortelle følgende: - Vi hadde mye arbeid her. Kabeltrekkene var ofte så lange at de heller minnet

Øverst: Øltonne som ble leiet ut til brylluper etc og gamle flasker for brus og øl. Innfelt: Hansa Bryggeri's kjente logo. Omviseren fra bryggeriet forteller om det imponerende utelageret.

om bygging av et smelteverk. Hovedtavlen har også uvanlig store dimensjoner.

Renslighet er motto nr.1. Det blir brukt natronlut oppvarmet til 60 grader Celsius til rengjøringen. Men den menneskelige nese er fremdeles uunnværlig når en skal avsløre om brukte flasker inneholder uønskede kjemiske stoffer. - Et problem er plastflasker som krymper ved høye temperaturer. Ellers ansees fett å være en fiende selv i de minste kvanta.

Vi ble forundret over at så få arbeidere var å se. Forklaringen kom da vi fikk se kontrollrommet. Der satt kun en mann foran computeren og styrte det hele. Det var Siemens A/S som hadde hånd om styringene, som er ba-

sert på utstyr fra Texas Instruments og Siemens.

Ved en avsluttende orientering om bryggeriets økonomi ble det servert snitter og Hansa-smaksprøver.

Strømmen mente at mørkt øl er på vei inn i markedet igjen og at det særlig er damene som liker det. Sannelig så det ut som han hadde rett! Det var en ekstra glad og fornøyd gruppe som entret bussen for retur, og formannen O. Gjesdal kunne notere nok en vellykket utflukt for seniorgruppen. Vi kommer til å minnes hva vår hyggelige vert, Strømmen, sa til avslutning: - I Bergen fins det tre institusjoner som er hellige, det er buekorpene, Brann og Hansa!

Hans Lødrup med i regjeringsoppnevnt utvalg

Utvalget skal bidra til å utforme en langsiktig strategi for økt verdiskapning og sysselsetting.

Det er de store endringene i marked, teknologi og økonomi som er bakgrunnen for at Regjeringen ønsker å sette samlet norsk næringspolitikk i fokus.

Utvalget skal ledes av tidligere stortingsrepresentant og SV-politiker Arent M. Henriksen og teller foruten politikere bl.a representanter for de store organisasjonene LO og NHO, industri og bankvesen.

Stipendier 1995

Vi minner om at tiden igjen er inne for å søke om stipend.

Bedriften har to ordninger:

Stipendieordning 1 gjelder videre- eller tilleggsutdanning som må finansieres helt eller delvis av søkeren selv. Herunder også kunstnerisk aktivitet eller hobbyvirksomhet.

Stipendieordning 2 oppmuntrer dyktige medarbeidere til å ta teknisk, økonomisk eller annen utdanning som er relevant for firmaet.

Det understrekes at *alle* medarbeidere kan søke; for stipend 1 også pensjonister og ansattes barn.

Ordningene er nærmere beskrevet i grønn folder som sendes ut i disse dager.

Søknadsfrist er 31. august.

De økonomiske rammer for stipendiene har de siste årene ikke blitt fullt utnyttet. Vi oppfordrer derfor *flere* av våre ansatte å benytte denne muligheten til å skaffe seg nye kunnskaper.

Alle vet at høy kompetanse er med på å styrke firmaets konkurransevne og dermed sikre våre arbeidsplasser. For den enkelte betyr videreutdanning å øke sine fremtidige muligheter i et marked som er i stadig forandring.

Med hilsen Stipendieutvalget.
Inge Bø S/O (formann),
Jan Andersen S/O (sekretær),
Aud Gulvik S/O, Svein Torgersen S/B,
Jan Egil Trøan S/T, Per Jacobsen S/T.

Da smalt det!

Tekst og foto: Tor-Odd Vist

I en lys, velholdt tomannsbolig i Trondheim, et steinkast fra Regionssykehuset, treffer vi en av våre montørhøvdinge. Han har vært pensjonist i mange år nå, men har et omløp i toppen som enhver 20-åring kan misunne ham. Han er en allsidig systematiker og har skrevet dagbok siden 1942. Etter hvert er det blitt en anseelig bunke, en virkelig gullgrube å grave i.

Om ham kan det skrives en bok. Vi nøyer oss med en side eller to, i håp om å få gitt et lite bilde av, ikke bare fagmannen men også mennesket, Arvid Weisæth.

Arvid Weisæth ble født i Stjørdal den 21.11.1909 og har dermed nettopp feiret sin 85-årsdag. Han var den femte i rekken av ti barn. Skolegang var dyrt. Selv middelskolen måtte man betale for, så økonomien satte en stopper for teoretisk utdannelse. Men Arvid var heldig. Han var teknisk interessert og hadde en kusine som var gift med Torbjørn Dehli Jemtland. Dermed var hans yrkesvalg langt på vei bestemt.

Knappt 16 år gammel fikk han jobb som læregutt hos Norsk Aktieselskab Siemens-Schuckert Afdeling Trondhjem.

I den første av ialt åtte meget omfattende paragrafer kan vi lese:

«L. (lærling) indgaar herved i lære ved V. (Siemens), som i 10 halvaar gir ham adgang til at udanne sig til elektrisk montør.»

Videre finner vi i paragraf 3 bl.a.:

«Efter prøvetidens udløb kan kontrakten hæves av V. hvis L. gjør sig skyldig i saadan opførsel at han efter arbejdsreglementet kan afskediges uten opsigelse eller om han forøvrig viser daarlig opførsel, saasom opsætsighet, dovenskap, uærlighet, uhøflig opførsel, skøft og lignende, og en ham given skriftlig advarsel og meddelelse til guttens verge ikke medfører bedring i hans forhold.»

Allsidig læretid

- Vi lærte tidlig å holde arbeidsplassen ryddig. Ellers fikk vi være med på alt i læretiden, og hadde meget fine læremestre. Jeg kan nevne Fredrik Pedersen og Josef Mikalsen. Sistnevnte var fra Siemens i Oslo og var spesialist på høyspent.

I læretiden gikk jeg samtidig tre-årig teknisk aftensskole. Det var en del av lærekontrakten. Det ble lange dager. Først arbeid fra halv åtte til tolv og fra halv to til halv seks. Så skole fra kvart på sju til kvart på ni.

Den første jobben utenbys var i 1929. Trygve Opheim og jeg var med og monterte to slipemotorer på vel 800 kVA i Follafoss

Træsliperi. Det var en meget interessant jobb for oss som var så ferske. Ellers hadde vi en mengde oppdrag utover i distriktene, da det ennå var mange steder som ikke hadde fått elektrisk kraft.

Problematiske krigsår

I flere år arbeidet Arvid Weisæth i Finnmark, og vi ba ham fortelle litt fra den tiden.

- Den verste jobben jeg har vært med på, tror jeg var da hele Varangerhalvøya skulle elektrifiseres. Siemens hadde skrevet kontrakt med Varangerhalvøens Kraftselskap. Oppstart i 1939. Men krigen kom, og dermed var det stopp. Alt utstyret ble inntil videre lagret i Follafoss Kraftstasjon. Etter press fra okkupasjonsmakten kom arbeidet igang i september 1943. Vi startet i Kongsfjord kraftstasjon. Kværner leverte turbinene, AEG generatorene, mens vi hadde høyspentmontasjen. Den høsten fikk vi ikke gjort stort før vi måtte kapitulere for Kong Vinter.

Tidkrevende reising

I juni neste år reiste de opp igjen, med tog til Mo i Rana og buss videre til Karasjokk. Derfra ble det elvebåt 200 kilometer nedover Tana til Skipagurra, buss til Vadsø, og til slutt fiskeskøyte rundt hele Varangerhalvøya til Kongsfjord. Hele turen tok fem-seks dager.

- Den sommeren var utrivelig med mye uroligheter. Spesielt var russerne hissig til å bombe. Den 23. august ble Vardø jevnet med jorden. Akkurat da var vi der og drev med kabelskjøting. Selv berget vi oss ved å kripe inn i den halvferdige transformator-kiosken som vi holdt på med. Den var solid, så vi følte oss ganske trygge der vi lå og holdt oss for ørene. Da det hele var over møtte det oss et sørgelig syn. Hele byen i brann og ruin.

Vi reiste tilbake til Kongsfjord for å gjøre oss ferdige der. Vi regnet med å sette stasjonen i drift utpå høsten. Men det ble det ingen-

En meget tilfreds pensjonert Arvid Weisæth slapper av i sofakroken.

ting av, for i oktober kom en tysk patrulje med lastebil full av sprengstoff. På grunn av krigens utvikling skulle de sprengte kraftstasjonen. Dette gjennomførte de med tysk grundighet. Nå hadde vi ikke mer å gjøre der heller. Vi reiste hjem sammen med de som ble evakuert fra Finnmark.

Da krigen var slutt, drog vi tilbake igjen for å ta fatt på oppbyggingen. Mangel på materiell skaffet oss mange problemer. Vi måtte ofte improvisere, lage deler selv og finne ukonvensjonelle løsninger. Men vi fikk erfaringer som ble gode å ha med seg senere.

Sendte med tommestokken

Arvid Weisæth ble montørformann i 1944. Et av de store anleggene han har ledet montasjen på var Nea i Tydalen. Det ble bygget i 1959-60.

Tore Sehm var med som læregutt fra starten av. Han kan ikke få rost Arvid nok for hans fagkunnskap, systematikk, evne til å lede arbeidet, og til å lære bort. Men ifølge Tore satte han også strenge krav til læreguttene. De fikk tildelt konkrete oppgaver som de skulle utføre helt selvstendig. De fikk virkelig prøve seg. Det var ikke bare trekking og kobling av kabel. Nei, de lærte å smi bolter og kiler for å henge opp kabelbruer. Ekspansjonsbolter egnet seg ikke. De sveiste, til og med oljetrykksrør, og de smidde og herdet meiser. Arvid behersket det meste.

Om kveldene planla han neste dags arbeid, så når dagen startet, var skjema for kabeltrekking og kobling klart, og alle ledningsmerker var ferdig skrevet.

Et annet eksempel på hans evne til å tenke praktisk har vi fra den tida tavlene ble bygd etter mål. I Nea skulle det plasseres tavler mellom betongsøyler. Arvid målte avstanden mellom søylene og sendte til verkstedet.

Norgesmesterskap i automatiserings-fagene

Tekst og foto: Trygve Gundersen

Norgesmesterskap i automatiserings-fagene ble avviklet i Siemens Training Center 22. og 23. mai. 12 finalister hadde, gjennom en landsomfattende konkurranse hvor 300-400 ungdommer, kvalifisert seg for finalen. De 12 deltakerne måtte løse praktiske oppgaver på 12 forskjellige stasjoner, både med pneumatisk, elektrisk og hydraulisk utstyr. Det var alt fra PLS-styring av ulike mekaniske operasjoner til nivå- og gjennomstrømningsregulering av væsker, og de fikk bare en time pr. oppgave..

Hver stasjon hadde en fast dommer som ga deltakeren poeng. Lars Aanderud-Larsen, Industri TA Oslo stilte sporty opp som dommer på en av stasjonene.

Statssekretær Astrid Søgne i Kirke, utdannings- og forskningsdepartementet åpnet konkurransen.

1. og 3. premie gikk til automatiker-læringer ved J.L.Tiedemanns Tobakksfabrikk. Lærer Tore Skedsmo på Sogn videregående skole som hadde hatt dem i klassen holdt på å sprekke av stolthet. 2. premien gikk til en automatiker-elev ved Kongsvegen videregående skole.

Etter premieutdelingen som ble foretatt av førstesekretær i LO, Jan Balstad, var det avslutningsmiddag i personalkantinen for deltakere, dommere og arrangører.

Det var stor stemning og interesse for Norgesmesterskapet i automatisering. Deltakerne var godt fornøyd med arrangementet. Her er noen utsnitt fra utdeling av diplomer og fra noen av gruppene i hyggelig samtale.

Norge har verdens beste automatiserings-fagfolk. Det ble således gullmedalje i Ungdommens Yrkesolympiade i Taiwan i 1993. Vi hadde besøk av en av vinnerne fra Taiwan-konkurransen, og de to som skal til neste OL fungerte som dommer-team på en av stasjonene.

PS. Men hvor i all verden ble det av Siemens? Her hadde vi en unik sjanse til å vise verden at vi virkelig har noe å fare med på området automatisering.

Riktig nok stilte vi med en dommer, men har vi ingen fremadstrebbende ungdommer som vil konkurrere i faget? red.

Samtidig sendte han med tommestokken! Så klart. En millimeter feil på tommestokken ville blitt tolv millimeter på en tolv meter lang tavle. Tenk om tavla ble for lang!

Da smalt det!

- Hendte det noen gang at ting gikk galt?
- Ja, jeg har et eksempel på hvor viktig god kommunikasjon er, sier han. En dag etter at anlegget i Nea var satt i drift, oppdaget jeg at noen rekkeklemmelasker var forandret. Jeg spurte Hjertaas om han hadde gjort det, men nei. Det var rart - stemte ikke med skjemaene. Vi vedtok å rette opp i henhold til gjeldende underlag. Ved flytting av den første lasken kom det en liten gnist. Da vi flyttet den andre smalt det. Dæven! Alle bryterne falt ut! Vi kontaktet stasjonssjef Einum, men han visste ikke noe. Vi ble enige om å legge laskene tilbake igjen, og etterhvert ble bryterne innkoblet og strømmen kom tilbake.

Skjervøy, som hadde ansvaret for vår del av anlegget, leste dagen etter i avisen at hele Midt-Norge, fra Ålesund til langt opp i Nord-Trøndelag, hadde vært strømløs over en time på grunn av en feilkobling i Nea. Han kontaktet Einum og fikk vite hva som

hadde skjedd. Da var årsaken klar. Han og Kristoffer Meland hadde vært på anlegget og endret laskene for å få mer nøyaktig måling. Dette visste ikke vi noe om, og dermed smalt det altså. Dæven å!

Men jeg har heldigvis vært forskånet fra uhell med tap av menneskeliv. Har alltid hatt respekt for strømmen. Når du har med den å gjøre, lønner det seg alltid å spørre først, så slipper man å grave etterpå.

Aldri prestisjekamp

Den siste tida før Arvid pensjonerte seg hadde han kontorarbeid. Det syntes han var uvant og litt vanskelig i starten, men kom fort inn i det.

- Nå fikk jeg være mye mer sammen med familien. De lange anleggsperiodene er en stor belastning for familien. Min kone Mary, som jeg desverre mistet for tolv år siden, var heldigvis meget forståelsesfull. Hun var alltid i godt humør og klarte å ta seg av våre tre døtre på en utmerket måte. Men så forsøkte jeg da også så godt jeg kunne, å holde kontakten med henne, mest gjennom brevskrivning. Jeg tror hun var vel så oppdatert om fremdriften på anleggene som mine medar-

beidere i Siemens var. Jeg hadde ellers et meget godt samarbeid med ingeniørene våre og har stor respekt for dem. Når vi stilte spørsmål eller hadde problemer fikk vi alltid greie svar. Det var aldri prestisjekamp.

Til slutt spurte vi Arvid, med 85 års livserfaring, om hans syn på utviklingen i samfunnet og om livet som pensjonist.

- Det var trist vi ikke ble med i EU. Vi er noen raringer. Ellers er jeg imponert over den veldig raske teknologiske utviklingen. Når jeg tenker på hva som har skjedd på den sektoren i løpet av min levetid blir jeg nesten stum.

Jeg har ingen spesielle hobbyer, men jeg har hus og hage som jeg stiller med. Så hjelper jeg mine døtre og deres familier med enkle reparasjoner. Jeg forsøker å være aktiv i pensjonistforeningen og reiser en god del. Det blir også noen turer til Lillestrøm der jeg har en god venninde. Jeg leser mye bøker, og tekniske blader som jeg får fra mine svigersønner. Må prøve å holde hjernen i trim, vet du. Jo, jeg har det veldig bra, avslutter Arvid Weisæth.

Nok en høvding går fra borde

Tekst og foto: Gunnar Friedl

Det begynner å tynnes i rekken av veteraner blant våre anleggsslusker. Ansatt i 50-årene i en tid da Norge var under gjenoppbygging og norsk næringsliv foldet seg ut i full blomst. Ved sitt engasjerte og aktive arbeid bidro de til Siemens' gjennombrudd fra salgssfirma til stort anleggsfirma. En av disse er Rolf O. Johansen eller ROJ som er kjendisnavnet hans.

På veggen over skrivebordet inntar «KALLE» en fremtredende plass, pent innrammet i glass. Det er en utmerkelse som ble delt ut av NVE Statskraftverkene til markante personligheter innen faget, eller som det heter: KALLE - symbolet på en anleggs-mann av den gode type med humor og arbeidslyst, som har vært med å bygge NVE's anlegg. Bare et fåtall er blitt KALLE til del, men altså ROJ. Videre heter det om ROJ:

Tromsøgutt - født i nittentretti, siv. ing fra Darmstadt i seksogfemti
Hos Siemens han fant sin havn,
her fikk han snart et navn.
Spesielt først på generator,
så markedsføring for
anlegg med transformator.
Porsgrunn og Sylling er kjente stasjoner,
nå er han leder for konstruksjoner.
Du er grundig, myndig og bestemt,
med meningers mot og temperament.

- Dette er vel en treffende karakteristikk, kjenner du deg igjen?

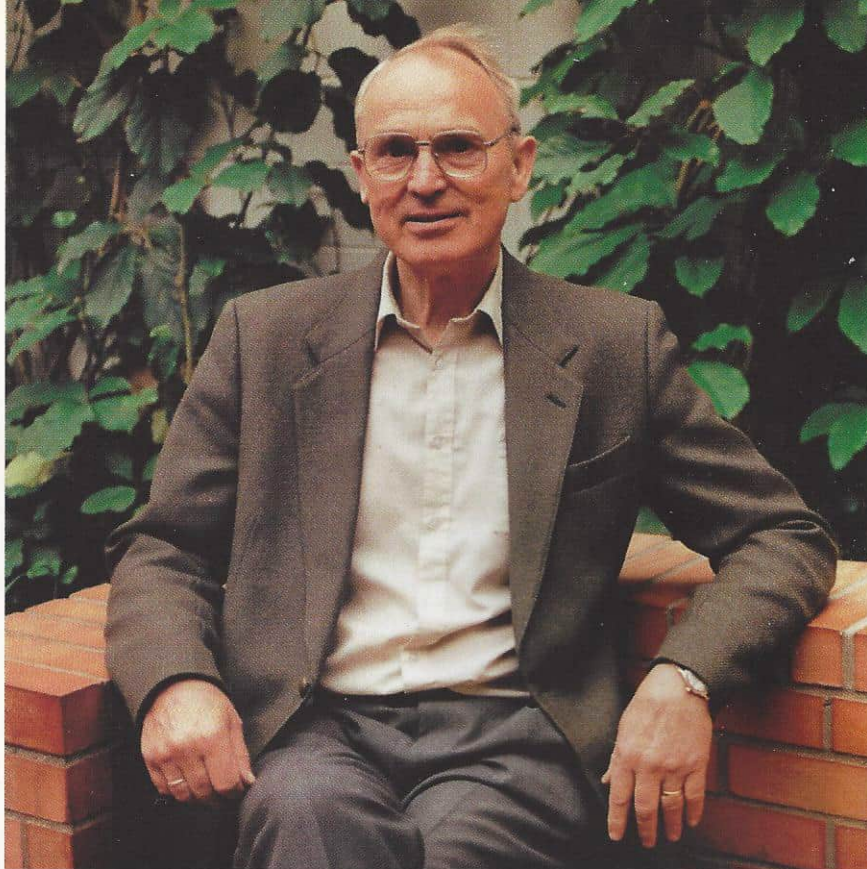
- Det var en stor ære å bli tildelt KALLE må jeg innrømme, man ble på en måte opp-tatt i det gode selskap innen elektromiljøet. Linjene beskriver i korte trekk mine meritter i Siemens mens den siste strofen sikkert henspiller på mitt gemytt, smiler ROJ. - Jeg fikk jo i sin tid to års militær utdanning og endte opp som kaptein!

- Du var jo en av de første som reiste til Tyskland etter krigen for å studere, hvordan var den tiden?

- I Darmstadt var det flere norske studen-ter som senere kom til Siemens, bl.a. Tor Inge Johansen som jeg studerte sammen med. Det hersket primitive forhold på høy-skolen, noen forelesninger ble sogar holdt inne mellom ruinene der vi satt på benker halvt ute i friluft og lyttet til professor. Men lærekreftene var fremragende, ølet var billig og miljøet helt topp. Tiden i Darmstadt regner jeg som en av de fineste periodene i mitt liv.

- Hvordan kom du til Siemens?

- Det var ingen sak å få jobb, vi kunne fak-tisk velge og vrake blant tilbud, men for meg ble valget lett. Jeg hadde studert vannkraft-generatorer og tilbudet fra Proton A/S lå midt

i gaten for mine interesser. Med et studieopp-hold i Erlangen og ved Dynamowerk i Ber-lin noe senere var grunnlaget lagt for mine første år i bedriften.

- Fortell litt om miljøet i Siemens den gang.

- Vi holdt til i Rosenkrantsgt. 11 innerst i bakgården og i 6. etasje. Vi var en gjeng på 12- 15 personer som hadde det svært så tri-velig sammen. Første sjefen min var Johan-nes Sveen, senere ble det Ola Hofstun. Pro-sjekter var det nok av. Dette var jo i den tiden da det virkelig var fart i vannkraft-utbyggingen. Generatoroppdragene ble stort sett delt mellom Nebb og Siemens.

Prosjekter med navn som Sundsfjord, Såheim, og Bagn står spikret i hukommel-sen.

I Berlin gjorde jeg forresten min første generaltabbe idet jeg slapp en blank kabel-stump ned på noen spenningsførende klem-mer. Det ble et gedigent blaff og mye røre. Nå, tenkte jeg, er det over og ut, men vet du hva som skjedde?

Jeg fikk ingen refs men et diplom utfor-met som et våpenskjold. Det kom på oppslagstavla med følgende konstruktive budskap: «ROJ har bidratt til å avsløre ste-der forbundet med fare for personers liv og helse, hvilket herved påskjønnnes». Klem-mene ble deretter behørig tildekket.

Det er de første årene som sitter best i min-net, fortsetter han, og mer oppglødd et-ter hvert som minnene strømmer på. - Jeg har vært med på å legge hele telefoni-systemet i Valdres og øvre Oppland dødt idet vi sendte overharmoniske ut på nettet fra Bagn Kraftstasjon. Dette førte til en infer-nalsk brumming i stedet for summetonen når folk løftet av røret. Men det var ikke min feil! Folk fra Dynamowerk ble hentet for å rette opp en intern feilkobling på maskinen.

I Hønefoss sto vi en gang oppe på «bret-tet» med fløyte i hånden for å gi stasjons-personalet signalet om at «nå kommer van-net». Spjeldventilen ble forsøkt åpnet, men

intet vann kom. Det viste seg at store isflak hadde blokkert ventilene i rørene. Men etter 14 dager var også denne fadesen rettet opp.

Etter generatorene ble det apparatanlegg, fjernkontroll og driftssentraler for ROJ. Han avanserte fra gruppeleder til avdelingsleder for markedsføring E-forsyning og i 1977 ble han leder for Teknisk Avdeling (TA). Ved siden av dette har han hatt ansvaret for kvali-tetssikring og en rekke spesialoppgaver.

Det har vært en fantastisk utvikling, for-teller ROJ, ikke minst på området konstruksjonshjelpemidler. Tiden da en flokk tegneassistenter tracet for hånd er blitt avløst av dagens dataassisterte konstruksjon (DAK) med en hel rekke arbeidsstasjoner knyttet sammen i nett. Å lage en tegning idag tar bare brøkdelen av tiden vi brukte den gang på tross av at systemet idag har en rekke ekstra funksjoner innebygd, bl.a. løpende kvalitetskontroll.

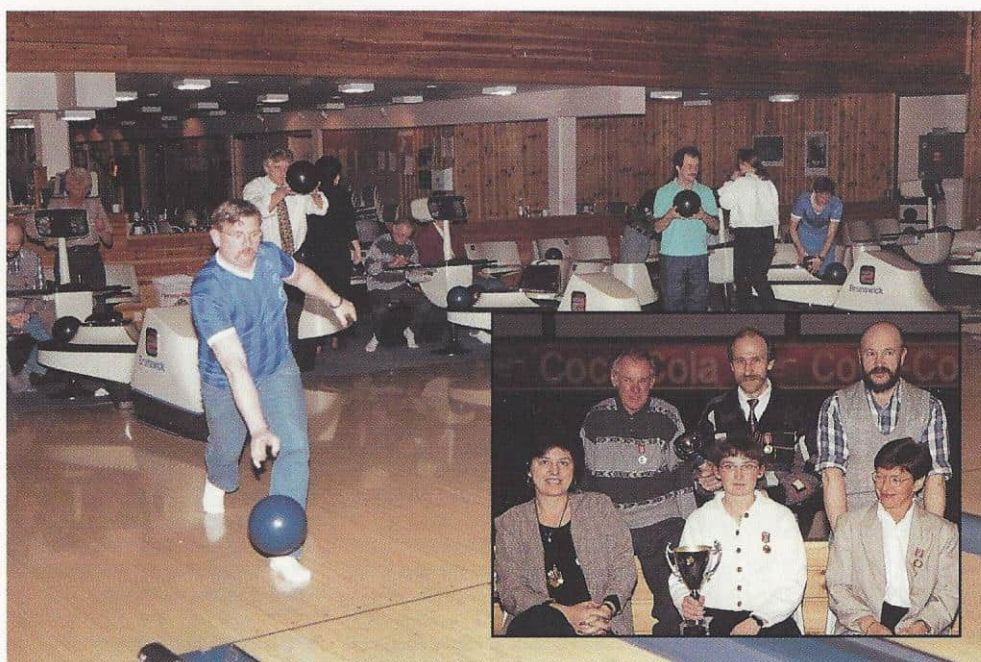
- Hva er det du minnes best og kanskje kommer til å savne fra dine mange Siemens-år?

- Det ligger nært for meg å fremheve det fantastisk fine miljøet vi har i bedriften vår. Det har fulgt meg hele tiden. Likeledes gode kolleger og stor høyde under taket for dem som søker utfordringer.

Jeg har fått være med i første linje innen teknikken hele tiden, hva mer kunne jeg ha ønsket meg?

- Vil du legge teknikken helt på hylla når du nå går fra borde?

- Ja, jeg føler at den får være et avsluttet kapittel. Når min kone også avslutter sin ar-beidsdag til høsten er vi begge fri til å gjøre andre ting. Først og fremst blir det å stille våre fire båter, deriblant en snekke, to hus, to hytter og to biler. Et av husene ligger i Tromsø sentrum. Det vil bli vårt annet hjem, ja hvem vet om vi ikke flytter dit på våre el-dre dager, Tromsø er jo kjent for å ha landets beste tilbud for eldre, bl.a. hjemmehjelp-tjeneste, ler Rolf O. Johansen.

Trøndermesterskap i bowling

Fredag 12. mai møttes Siemens-lagsmedlemmene i Trondheim for å delta i årets mesterskap i bowling. Deltakerne møttes like etter arbeid for å utkjempes den edle dyst. Først ble det spilt i klasser, avhengige av hvor dyktige deltakerne hadde vært tidligere på året. Nytt av året var nybegynnerklasse. Etter premieutdeling og en matbit fortsatte kvelden med "midnattsbowling". For uinnvidde slukkes lyset i hallen slik at lyset bare står på over kjeglene langt, langt der fremme. Ny sesong starter til høsten. Nye og stabile spillere ønskes velkommen.

Innfelt: Medaljevinnerne.
Bak fra venstre: Bjørn Refseth, Helge Foss og Kjell Sollie. Foran fra venstre: Anne Mari Engan, Gjertrud Sjøsaeter og Helene Albrigtsen.
Stort bilde:
Action fra midnattsbowlingwn.

Vårens vakreste eventyr: 47.000 deltakere til Grete Waitz-løpet

Glade jenter fra Siemens Trondheim før avreise:

Foran fra venstre: Hanne Fredriksli, Randi Wetland, Siri Kvithammer, Ruth Murer, Anne Mette Monseth, Kjersti Meland og Anne-Lise Solberg.

Bak fra venstre: Solveig Esbensen, Arnlaug Aas, Dagny Sjøeng, Sølvi Ekle, Edel Guldseth, Bente Sæter, Dagny Skrødal, Inger Lise Rolf-seng, Randi Vatn, Grete Tiller, Margit Valseeth, Magnhild Vikan og Astrid Brochs.

Vi slutter oss til Bjørn Dæhli's karakteristikk av løpet:

"Over 90 000 pupper - det må være verdens vakreste eventyr!"

Fotokonkurransen 1995

Sommerferien står for døren og en hektisk periode venter enten det nå er ved sjøen, på fjellet eller i bilen på vei til fjerne strøk.

Alle steder venter spennende og morsomme hendelser og inntrykk. De fleste har nok også med seg fotoapparatet som fast baggasje. Hvis ikke, få det frem og legg det innen rekkevidde!

Vi inviterer igjen til fotokonkurranse «for menigmann», der oppfinnsomhet, motiv og billedkvalitet vil være avgjørende for premiering. Det deles ut fem premier.

De beste bildene vil dessuten bli gjengitt i Siemens Intern.

Bilder tas imot frem til 15. september.

Kom og bli med! Send inn!

En forsinket påkehilsen fra «Trondheim»

Forleden mottok jeg noen trykksaker fra sentrallageret på Kløfta. Pakken kom vel frem til tross for en litt uvanlig adressering, se kopi av adresseetiketten.

Hvordan forestiller egentlig avsenderen seg at vi bor her nord for Dovre? Så vidt jeg vet har vi større areal pr innbygger enn i noen annen bykommune i Norge.

Kanskje er det en navneforveksling med stedet hvor Trongviksposten ble utgitt, men likheten er ikke på-

fallende. I hvert fall høres det ikke ut til å være noe romsligere i Kløfta heller.

Hilsen Asbjørn Gjerstad, ST

Gutten med stor G feirer 40 år

Siemens i Bergen har atter feiret et jubileum. Denne gangen, nærmere bestemt tirsdag 14. mars '95, var det Gutten med stor G, Svein Arne Andersen som feiret sitt 40-års jubileum.

Svein Arne har i løpet av disse 40 årene vært innom litt av hvert. Han begynte som «løpis» på lageret for deretter å gå over i elektrikerlære. Da han var ferdig med lære-tiden og fikk sitt sertifikat, var han den yngste i Bergen som noen gang hadde avlagt prøven i elektrikerfaget. Etter en del år som montør fikk han nye oppgaver. Han ble leder for serviceverkstedet for hvitevarer og fikk en viss «stil» på dette.

Salgsarbeid ble hans neste hjerte-barn og idag er han sjef for vårt salgsapparat på hvitevaresiden.

Svein Arne er en person som alltid er i godt humør og til enhver tid har en god replikk på lager. Best koser han seg når han kan fortelle en frekkis.

På bildet ser vi Svein Arne i midten (med glass) sammen med noen av de mange som var innom og gratulerte ham med jubileet.

Vi som er så heldige å få jobbe med Svein Arne ønsker ham fremdeles mange gode Siemens-år.

Karin Pettersen S/B

Dagfinn Nordlid, 40 år i Siemens

Vi var samlet en gjeng utvalgte pensjonister og kolleger og feiret juble-lanten i gjestekantinene. Etter nydelige snitter, kake og kaffe var det flere som gjerne ville si noen ord og minnes gamle tider. Ved en slik anledning deles det ut en mengde verbale blomster og det ble også tilfelle denne gangen. En viktig forskjell var det imidlertid. De som kjenner Dagfinn godt kunne gå god for at denne gang var blomstene ekte. Dagfinn begynte sin Siemens-løpebane på innkjøpsavdelingen hos Eivind Kolstad i Amtmann Me-nichsgate 15 for deretter å jobbe med kartoteket under Tore Berg. Tore var tilstede og beskrev nettopp «de dagers Olfi» som en håndskrevet protokoll der alle varers inn- og ut-bevegelser ble ført for hånd.

I 1959 havnet Dagfinn i Rosenkrantzgaten som var hovedkontoret.

Denne gang var det husholdnings-apparater som ble hans område, med Kåre Qvenild som sjef. Vi som drev med en annen del av Siemens sitt varespekter, kunne ikke unngå å merke oss Dagfinns meget gode evner til å tilegne seg produktkunnskap på den sektoren: Han kunne

produktene ut og inn fra barber-maskiner til kjøleskap og ga råd og hjelp både til kunder og kolleger. Etter en del år måtte han utvide sin produktkunnskap ytterligere da han etterhvert kom til å bli firmaets for-lengede arm i Hamarregionen, først sammen med Ivar Saugstad og deretter alene. Vi minnes mange hyggelige episoder fra denne tiden, både ved samsesøk hos kunder og ikke minst fra våre veilsaksjoner da vi brukte campingvogn som mobilt

- til Direksjonen og kolleger for vakker krans og vennlig deltakelse ved min kjære mann Per Nordli's bortgang. *Mosse Nordli, Oslo*
- for all oppmerksomhet jeg ble vist da jeg sluttet i firmaet 31.03.95. En spesiell takk for godt samarbeid til Knut Prestsveen og alle på avd. 2103

Björg Vasskog, S/O
- til kolleger og venner for gaver og blomster etc. i forbindelse med min pensjonering

Magnar Vattøy, S/Ål
- til alle som på ymse vis mintes mitt Siemens sorti.

Olaf Hjelmeland, S/T
- for all oppmerksomhet ved mitt 40-års jubileum

Svein A. Andersen, S/B
til Direksjon og plassledelse for blomster og gaver i forbindelse med mitt 25-års jubileum.

Bjørnar Fredriksen, S/T
- til Direksjonen, Plassledelsen, venner og kolleger i Divisjon Olje og Gass og takk til Siemensdame-ne, for gaver, blomster og oppmerksomhet i anledning mitt 25-års jubileum.

Herbert Nilsen, S/B
- til Direksjonen for blomster og gaver i anledning mitt 25-års jubileum. *Magnar Kvarme, S/T*

- til Direksjonen, venner og kolleger for flotte gaver og masse skønne blomster i anledning mitt 25-års jubileum.

Solveig Hjelt, S/O
- til Direksjonen for oppmerksomheten i forbindelse med min 75-års dag.

Kåre Bæverfjord, S/T
- til Direksjonen for nydelige blomster til min 70-års dag

Arne Mikkelsen, S/Tø

- til Direksjonen for hyggelig blomsterhilsen på min 75-årsdag. *Peder Guldal, S/T*

- til Direksjonen for vakre blomster i anledning min 70-årsdag. *Nelly Ingberg*

- til Direksjonen for pene blomster til min 70-års dag.

Rolf Eriksen, S/O
- til Direksjonen og tidligere kolleger for blomster og lykke-ønskninger i forbindelse med min 70-års dag. *Per Bakken, S/O*

- til montasjeavdelingen Siemens Oslo for verdens største blomsterhilsen i forbindelse med min 70-års dag. *Sven Danielsen, S/O*

- til gode kolleger, Divisjon Telecom og bedriften for hyggelige og fine oppmerksomheter i anledning min 60-års dag.

Ella Karin Hansen, S/O
- til Direksjon, Verkstedklubben og arbeidskamerater for all oppmerksomhet på min 60-års dag.

Per Sandstad, S/T
- til Direksjonen, venner og kolleger for gaver og blomster i anledning min 60-års dag.

Tore Jensen, S/O
- for all oppmerksomhet i forbindelse med min 60-års dag og tidligavgang.

Anngrim Asphjell, S/T
- til Direksjonen, venner og kolleger for oppmerksomheten ved min 50-års dag

Robert Jørgensen, S/O
- til Direksjonen og kolleger for presanger og blomster jeg fikk på min 50-års dag.

Jostein Grybakk, S/O
- til Direksjonen og Divisjon Telecom for blomster, og til kolleger i Elektrofabrikken for "Mercedesen", blomster og gaver i forbindelse med min 60-års dag.

Øivind Veland, S/O
- til firmaet og kolleger for blomster og gave i anledning min 50-års dag. *Asmund Mollan, S/T*

- til firmaet og kolleger for oppmerksomheten på min 50-årsdag. *Arvid Kråkmo, S/T*

- til firmaet og arbeidskamerater for blomster og gaver på min 50-årsdag. *Ottar Skogvoll, S/T*

- til Direksjonen, kolleger og venner samt håndball-laget, for blomster og gaver i anledning min 50-årsdag. *Trond Spjøtvold, S/T*

- til Direksjon, venner og kolleger for blomster og gaver til min 50-års dag. *Tor Ørmlund, S/O*

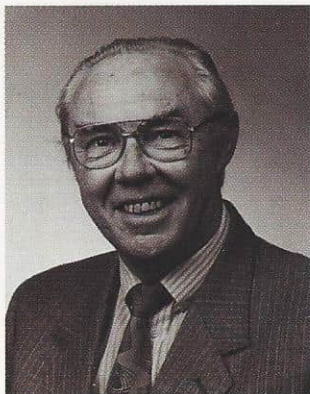
Etterlysning

Siemenslaget i Trondheim fyller 50 år i 1996. I den forbindelse planlegges et eller flere idrettsarrangementer. Vi har også tenkt å samle sammen historisk stoff vedrørende lagets 50 år. Siemenslaget etterlyser historier, bilder etc som kan brukes i forbindelse med en slik markering.

Sendes til Trude Mosand, S/T, 1-3.

Kollega Johannes Ringen

Til minne om Arne Lefring

Arne Lefring døde 20. mars etter kort tids sykeleie i en alder av 65 år. Han ble i 1961 ansatt i Siemens, Oslo som konstruktør i det man den gang betegnet som Magnetofonfabrikken.

I 1964 kom han til Siemens, Trondheim hvor han etter en tid som konstruktør for høyspenningsbrytere søkte seg over til Produksjonsteknisk avdeling.

Denne avdelingen ble opprettet i forbindelse med at Varmefabrikken i 1966 flyttet til Trondheim og var den gang en felles rasjonaliseringsavdeling for begge fabrikkene i Trondheim.

Avdelingen var lokalisert i Varmefabrikken og derfor ble Arne fra

1967 betraktet som en «varmefabrikkmann» med stor innflytelse på den produksjonstekniske utvikling av varmeovnsproduksjonen gjennom de siste 28 år.

Vi som kjenner til hvordan konkurranseforholdene i varmeovnsbransjen har vært i denne perioden, vet å verdsette Arnes innsats på det produksjonstekniske området.

Arnes allsidige kunnskaper og sterke engasjement har i høy grad bidratt til at vår varmeovnsproduksjon har vært i teten med hensyn til rasjonell produksjon og dermed overlevd i en tøff bransje.

Ved siden av det rent faglige vil vi også fremheve Arnes menneskelige egenskaper. Han var en utpreget omgjengelig og sosial person som ble mye benyttet i forbindelse med kundebesøk, kursarrangementer o.l.

I det kontorlandskapet hvor han hadde sitt virke i 28 år, var han et naturlig samlingspunkt med bred kontaktflate mot medarbeiderne innen hele organisasjonen.

Familien og hjemmet på Byåsen har alltid vært det viktigste for Arne og våre tanker går til familien i denne tunge tiden.

Vi ser med glede tilbake på alle hyggelige stunder sammen med Arne helt til det siste og lyser fred over hans minne.

Arnt og Anngrim

Til minne om Per Kristian Olsen

Det var med sjokk og fortvilelse vi mottok melding om at Per Kristian var forulykket i Ekeberg-tunnelen tidlig om morgenen 2. mai i år.

Det tragiske skjedde mens han arbeidet med avslutningen av nok et vellykket anlegg. Han var montasjeavdelingens spesialist på tunneler og omtalte med rette tunnelene som «sine».

Per Kristian var for oss montører en meget god kamerat, som i løpet av sine 14 år i Siemens ble godt kjent med de fleste av oss. Alle hadde et nært forhold til ham, ikke minst fordi han alltid var blid og på sin egen måte inspirerte oss. Sosialt fellesskap er for montørene meget viktig og her var han grunnpilaren som ordnet med kaffe og alltid delte det han hadde med oss andre.

Han var alltid beredt til å hjelpe de som hadde det vanskelig, - flink med ros som han var. Han la stor brett på at kundene skulle bli for-

50-års jubileum

15.09 Larsen, Ove, S/B

40-års jubileum

03.08 Willmann, Bjarne, S/T

01.09 Ydse, Gunnar, S/T

13.09 Berg, Willy Jarle, S/Ål

03.10 Løkke-Sørensen, Thor, S/O

31.10 Grotle, Egil S/B

25-års jubileum

22.06 Rolfseng, Inger Lise, S/T

26.06 Dragseth, Ola, S/T

29.06 Vågsvær, Harald, S/T

01.07 Helland, Øyvind, S/O

01.07 Bakken, Einar, S/T

01.07 Hofset, Ingar, S/T

01.08 Johansen, Henry, S/O

01.08 Johansen, Sven Erik, S/O

03.08 Haarstad, Roald, S/O

03.08 Kvernhusløyken, Arne, S/O

03.08 Buraas, Øyvind, S/O

06.08 Herjuan, Bjørn, S/T

10.08 Lille-Langøy, Åge, S/B

10.08 Hernes, Øyvind, S/T

10.08 Myrvold, Reidar, S/O

11.08 Eide, Olav, S/B

13.08 Myklebost, Ragnar, S/T

22.08 Sæther, Jan B., S/T

25.08 Johannessen, Arne, S/Ål

26.08 Sætherhaug, Arnstein, S/T

01.09 Grytbakk, Jostein, S/O

01.09 Kringtrø, Trygve, S/T

02.09 Jensen, Terje, S/T

02.09 Jønsson, Rune, S/T

07.09 Øien, Jarle Magnar, S/T

08.09 Røsholm, Finn Georg, S/O

21.09 Svee, Konrad, S/T

01.10 Larsen, Øyvind, S/O

13.10 Hagen, Kolbjørn, S/T

19.10 Hammer, Per Henning, S/T

23.10 Helgesen, Arne, S/T

67 år

01.07 Kristiansen, Ragnar, S/B

18.07 Hundsnes, Anders, S/O

03.08 Bjerke, Arne, S/O

60 år

23.06 Jørstad, Helge Bjørn, S/O

10.07 Røst, Gunvor, S/B

28.07 Jønsberg, Tormod, S/T

02.08 Ydalus, Per Fredrik, S/O

11.08 Ljones, Sigmund, S/O

20.09 Husby, Einar Johan, S/T

30.09 Knudsen, Anny Margrethe, S/T

16.10 Alfheim, Oskar, S/B

18.10 Haraldseid, Jostein, S/O

19.10 Andreassen, Sigmund, S/Mos

50 år

22.06 Midttun, Jan Erik, S/O

01.07 Eckermann, Øyvind, S/O

18.07 Kramer, Torgeir, S/O

24.07 Paulsen, Svein, S/O

25.08 Wullstein, Gernot, S/O

04.09 Hesbøl, Sigbjørn E., S/O

27.09 Haugan, Martin Ingebrigt, S/T

09.10 Overå, Tore, S/T

11.10 Solvang, Vigleik, S/B

16.10 Bellingmo, Ingeborg, S/T

27.10 Brochs, Astrid, S/T

31.10 Edvardsen, Bent, S/O

90 år

06.08 Gabrielsen, Johan, Oslo

18.08 Saugstad, Ivar, Hamar

80 år

26.07 Jensen, Kåre Ihlen, Oslo

24.09 Haugnes, Arnfinn, Trondheim

30.09 Stiles, Charles, Trondheim

75 år

10.07 Waaberg, Øystein, Trondheim

20.07 Pettersen, Jan, Trondheim

28.07 Elvenes, Rolf, Oslo

22.08 Holm, John E., Trondheim

31.08 Ugstad, Solveig, Oslo

27.10 Skogstad, Glenly, Trondheim

70 år

24.06 Kirkeng, Inger, Kristiansand

18.07 Johansson, Harry F., Trondheim

29.07 Kvelland, Olav, Flekkefjord

15.08 Hansen, Georg Johan, Trondheim

07.09 Winnje, Arvid, Oslo

15.09 Ganes, Margareth, Trondheim

20.09 Holmstrand, Leif, Trondheim

22.09 Hajek, Laszlo, Trondheim

28.09 Flåthe, Arne, Trondheim

09.10 Digre, Mikal K., Trondheim

nøyd med våre leveranser og sørget for fornøyde kunder. Spesielt vil vi fremheve hans evne til å fremheve det positive i alle mennesker. Per

Kristian vil bli husket som den kamerat og kollega han var og det inntrykket vil leve videre i våre hjerter. Vi lyser fred over hans minne.

Kamerater i Installasjonsavdelingen

Siemens Intern

Utgitt av Siemens A/S
Sentralavdeling
Markedskommunikasjon
SAM0020-06954.2

Redaktør:
Gunnar Friedl, (linje 3556)
Layout/Desk Top:
Leif Fiskaa (linje 3495)

Ansvarlig:
Tor Cederkvist, (linje 3711)
Kontakt i Trondheim:
Tove Løhne, (linje 9310)

Neste nummer kommer
30. august.
Siste frist for innlevering av
manuskripter er 1. august

Røykeavvenningskurs hjelper

15 ansatte i Trondheim valgte røykeavvenningskurs for å bli fri sin avhengighet til tobakken

Tekst og foto: Jan Erik Reierskog

Hovedlinjene i kurset "Bli kvitt røyken på syv dager"

(7 samlinger fordelt på 3 uker) bygger på bevisstgjøring, motivasjon og holdninger.

Følgende tema settes i fokus:

- Røyking og stress
- Røyking og samvittighet
- Røyking og hjertet
- Røyking og vektmestring
- Røyking og lunger
- Røyking og vaner (det tar 19-21 dager å endre en vane)

Foruten selve kurset, med kursleder Frode Sømme som bl.a. er tidligere leder for et helsesenter, har bedriftshelsetjenesten i Trondheim røyke-kutt-hjelp som prioritert oppgave i år. Lege Knut Furuseth og sykepleier Liv Godal tar for seg all oppfølging av deltakere og gir individuell støtte, råd og hjelp til alle som ønsker å bli kvitt røyken.

De som ennå ikke har tatt noe initiativ, men har planer om å slutte:

Ta kontakt med bedriftshelsetjenesten. Til høsten kan nok et kurs iverksettes om det er interesse for det.

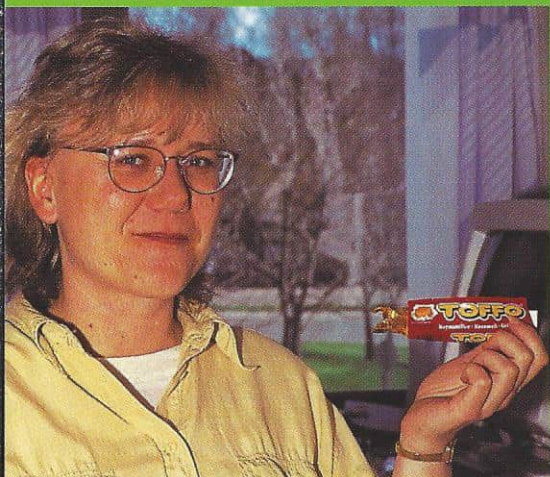
Enkelte er kanskje avventende til hvordan den første frivillige gruppen klarer seg?

I en måned har de vært uten røyk, Tor Olav Staveli (TO) og Anna Marie Hårstad (AM).

- Hvordan er formen i dag?

AM: Bra. De to første dagene var de verste. Røykesuget er der fremdeles, spesielt etter middagen.

TO: Samme her. De to-tre første dagene var harde. Jeg savner morgenrøyken mest.

Anna Marie Hårstad foretrekker karameller fremfor røyk.

- Svarte kurset til forventningene?

AM: Kurset var meget bra og motiverende. Positivt at Siemens arrangerer kurs og fint med bedriftshelsetjenestens oppfølging. Vi inngikk en kontrakt hvor avdelingen betaler kursavgiften. Er vi ikke røykfri om et år, må i selv punge ut.

TO: Kurslederen var god. Verd å huske fra kurset er alternativene når røykesuget blir for påtrengende:

- drikk vann
- gå tur
- unngå vanesituasjoner
- spis tyggis, drops eller frukt.

Vi må gi ros til bedriftshelsetjenesten som sørget for en lekker servering av vann, frukt og drops under kursdagene. Dessuten opplevde vi at det er bedre støtte i å være flere sammen enn å sette i gang alene.

- Hva med vektøking?

TO: Jeg har lagt på meg 10 kilo. Det tar jeg ikke så tungt. Regner med at trivselsvekten vil ligge litt høyere nå enn før jeg sluttet.

AM: Fem kilo er det blitt på meg. Det bekymrer meg ikke. Den nødvendige justeringen tar jeg senere.

- Har dere endret livsførsel på andre områder?

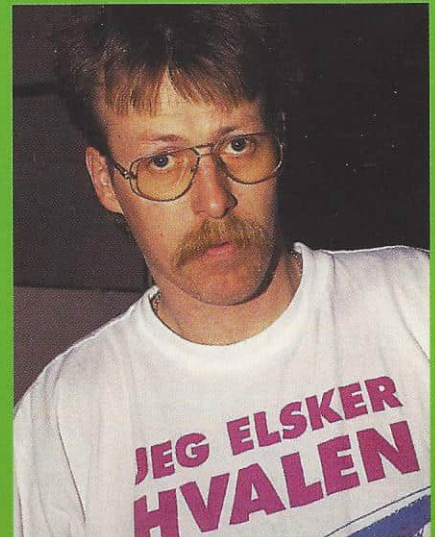
Begge: Nei, vi lever som før, men er blitt mer bevisst på oss selv i forhold til hele røykeavvenningsprosessen. Det gir vi kurset æren for. Når det gjelder kosten innrømmer vi gjerne at vi spiser litt mere. Anna Marie synes smak og lukt er blitt vesentlig bedre.

Røyk er "ute" erklærer (foran fra venstre: Guri Holan, Liv Søberg, Anna Marie Hårstad og Liv Godal (sykepleier). Bak fra venstre: Frode Sømme (kursleder), Liv Berit Falkum, Kjell Reppe, Harry Fillan, Tor Olav Staveli, Eirik Nybro, John-Terje Jameson og Knut Furuseth (lege).

- Siemens Intern kommer til å følge dere i kampen for røyke-kutt. - Hvordan tror dere tilstanden vil være om ett år?

De to er skjønt enige:

-Vi skal klare det, og anbefaler kurset til alle som har tenkt å slutte. En bedre støtte enn dette sammen med bedriftshelsetjenestens oppfølging kan vi ikke få.

Tor Olav Staveli elsker hvalen, ikke røyken.